

Jelentés

a Hortobágyi Nemzeti Park Igazgatóság 2008. évi tevékenységéről

Debrecen, 2009. február

Sándor István
igazgató

.....

TARTALOMJEGYZÉK

(AZ ÉVES JELENTÉS TÁBLÁZATAI, AZ EGYES TÁBLÁZATOKHOZ FŰZÖTT SZÖVEGES ÉRTÉKELÉSEK)

1. SZEMÉLYI ÁLLOMÁNY	3
2. TERÜLETI ADATOK	4
2.1. VÉDETT ÉS VÉDELEMRE TERVEZETT TERÜLETEK.....	4
2.2. SAJÁT VAGYONKEZELÉSŰ TERÜLETEK.....	5
2.3. TERÜLET NÉLKÜLI ÉRTÉKEK	6
3. KUTATÁS ÉS MONITOROZÁS.....	6
3.1. KUTATÁS.....	6
3.2. MONITOROZÁS.....	8
4. KEZELÉSI TEVÉKENYSÉG.....	10
4.1. KEZELÉSI TERVEK.....	10
4.2. ÉLŐHELY FENNTARTÁS	11
4.3. ÉLŐHELY REHABILITÁCIÓ.....	19
4.4. FAJVÉDELEM.....	19
4.5. VAGYONKEZELÉS	23
4.5.1. SAJÁT ÁLLATÁLLOMÁNY.....	24
4.5.2. VADÁSZTERÜLETEK.....	25
4.5.3. HALÁSZATI VÍZTEREK	28
4.5.4. TERMÉSZETVÉDELMI ERDŐKEZELÉS, ERDŐGAZDÁLKODÁS	28
4.6. ÉRZÉKENY TERMÉSZETI TERÜLETEK (ÉTT).....	31
5. JOGI TEVÉKENYSÉG	32
5.1. HATÓSÁGI ELJÁRÁSOK.....	32
5.2. BÍRSÁGOK	33
5.3. BÜNTETŐ ÜGYEK	33
5.4. POLGÁRI PEREK	34
5.5. SZABÁLYSÉRTÉS	34
5.5.1. SZABÁLYSÉRTÉSI ELJÁRÁSOK.....	34
5.5.2. HELYSZÍNI BÍRSÁGOK.....	35
5.5.3. BÜNTETŐFELJELENTÉSEK.....	35
6. ŐRSZOLGÁLAT	35
6.1. SZEMÉLYI FELTÉTELEK.....	36
6.2. ŐRZÉSI ÉS HATÓSÁGI FELADATOK.....	36
6.3. TERMÉSZETVÉDELMI KEZELÉS, VAGYONKEZELÉS, KÖRNYEZETI NEVELÉS, IDEGENFORGALOM KIEMELKEDŐ FELADATAI.....	36
6.4. TÁJEGYSÉGENKÉNTI ÖSSZEFOGLALÓ ADATOK.....	37
7. KÖLTSÉGVETÉS ÉS VAGYON	39

7.1. KIADÁSOK	39
7.2. BEVÉTELEK	39
7.3. VAGYON	40
7.4. ÉPÜLETEK	40
7.5. ESZKÖZÖK	41
8. BEMUTATÁS, OKTATÁS, TÁRSADALMI KAPCSOLATOK	41
8. 1. TURISZTIKAI INFRASTRUKTÚRA	41
8.1.1. OKTATÓKÖZPONT	42
8.1.2. MÚZEUM – KIÁLLÍTÁS	43
8.1.3. TANÖSVÉNY	44
8. 2. KIADVÁNYOK	45
8.3. LÁTOGATOTTSÁG	45
8. 4. TÁRSADALMI KAPCSOLATOK	50
8. 5. KÖRNYEZETI NEVELÉSI INTÉZKEDÉSEK	50
8. 1. TURISZTIKAI INFRASTRUKTÚRA	HIBA! A KÖNYVJELZŐ NEM LÉTEZIK.
8.1.1. OKTATÓKÖZPONT	HIBA! A KÖNYVJELZŐ NEM LÉTEZIK.
8.1.2. MÚZEUM – KIÁLLÍTÁS	HIBA! A KÖNYVJELZŐ NEM LÉTEZIK.
8.1.3. TANÖSVÉNY	HIBA! A KÖNYVJELZŐ NEM LÉTEZIK.
8. 2. KIADVÁNYOK	HIBA! A KÖNYVJELZŐ NEM LÉTEZIK.
8.3. LÁTOGATOTTSÁG	HIBA! A KÖNYVJELZŐ NEM LÉTEZIK.
8. 4. TÁRSADALMI KAPCSOLATOK	HIBA! A KÖNYVJELZŐ NEM LÉTEZIK.
8. 5. KÖRNYEZETI NEVELÉSI INTÉZKEDÉSEK	HIBA! A KÖNYVJELZŐ NEM LÉTEZIK.
9. KAPCSOLATTARTÁS HAZAI PARTNERSZERVEZETEKSEL	55
10. KÜLFÖLDI EGYÜTTMŰKÖDÉS	56
11. ELLENŐRZÉS.....	57
12. FONTOSABB CÉLKITŰZÉSEK A KÖVETKEZŐ ÉVRE.....	58

1. Személyi állomány

		Szakképzettség				
		alapfokú	Középfokú	Felsőfokú	Nyelvismeret (fő/nyelvek száma)	továbbképzések, 2008-ban szerzett vizsgák, diplomák
Dolgozók (fő)	Köztisztviselő		12	67	32	Felsőfokú oktatásban : - Közigazgatási szakvizsga: 4 Közigazgatási alapvizsga :- Ügykezelői alapvizsga: -
	Munka Törvénykönyv hatálya alá tartozó	14	12	20	9	
	Szerződéses					
	Összesen	14	24	87	41	4

A létszámadatok változása:

2008.01.01-én a munkajogi nyitó létszám 111 fő volt, a munkajogi záró létszám 2008.12.31-én 126 fő.

Az éves statisztikai létszám összes foglalkoztatottra vetítve : 125 fő, amelyből a foglalkoztatott közmunkások éves átlagos statisztikai létszáma: 8 fő.

A létszámnövekedés fő forrása az évközben a természetvédelmi őrszolgálat létszám bővítésére felvett 8 fő.

A nyelvismeret alakulása:

Angol			Német			orosz	olasz
felsőf.	középf.	Alapfok	felsőf.	középf.	alapfok	felsőfok	alapfok
4	18	6	4	7		1	1

2. Területi adatok

2.1. Védett és védelemre tervezett területek

Illetékességi terület (ha)	1 747 744					
	Védett		Ebből fokozottan védett (ha)	Változás a tárgyévben (ha)	Védelemre tervezett	
	Száma (db)	Kiterjedése (ha)			Száma (db)	Kiterjedése (ha)
Nemzeti Park	1	81 141	0	0	1	24 704
Tájvédelmi Körzet	4	53 779	4 231	0	5	10 873
Természetvédelmi Terület	20	7 196	0	0	3	171
Ex lege védett láp	201	6 492	0	0		
Ex lege védett szikes tó	94	5 300	0	0		
Összesen	320	153 908	4 231	0	9	35 747
Ramsari terület	2	54 347		0	0	0
Bioszféra Rezervátum	1	54 500		0	0	0
Világörökség	1	80 534		0	0	0
Európa Diploma	0	0		0	0	0
NATURA 2000 KMT*	6	291 180				
NATURA 2000 KTT*	120	262 037				
*: a NATURA 2000 területek két típusa átfed, összkiterjedésük 363 415 ha						

Védelemre tervezett területek előkészítettsége

A védelemre tervezett területek védetté nyilvánításának előkészítettségét leginkább a kezelési terv elkészítésének időpontja jellemzi, hiszen annak elkészültét követően kerül meghirdetésre az egyeztető tárgyalás, melyet rövidesen követ a javaslat felterjesztése a jogalkotóhoz.

Elkészítendő természetvédelmi kezelési terv	Készültség foka/Elkészítés határideje
Bihari-sík TK bővítése	Elkészült, felterjesztve a Természet és Környezetmegőrzési Szakállamtitkárságra.
Bátorligeti legelő TT bővítése	Elkészült, felterjesztve a TKSZ-ra.
Hajdúsági TK bővítése	2009. február 28.
Fényi-erdő TT bővítése	2009. március 31.
Közép-Tiszai TK bővítése	2009. április 30.
Szatmár-Beregi TK bővítése	2009. május 31.
Jászdózsai Pap-erdő TT Borsóhalmi-legelő TT Alsó Zagyva-hullámtér TT Zagyva menti TT	2009. augusztus 31.
Hortobágyi NP bővítése	2009. szeptember 30.
Abádszalóki Úrbéri legelő TT Nagy-fertő és szártalan csüdfű TT	2009. október 31.

A Cégénydányádi Kastélypark TT bővítésének egyeztető tárgyalása lezajlott, a bővítés szakmai háttéranyagát megküldtük a Minisztériumnak. Ezzel egyidőben előterjesztettük a HNP-hoz tartozó nagyhegyesi önkormányzati ingatlanok védettségének feloldására vonatkozó javaslatunkat is.

2.2. Saját vagyonkezelésű területek

A Hortobágyi Nemzeti Park Igazgatóság vagyonkezelésében (beleértve azon területeket is ahol csak a tulajdonosi jogok gyakorlására jogosult az Igazgatóság) 99. 796 hektár van, az alábbi művelési ágankénti illetve használati bontásban.

A HNPI vagyonkezelésében lévő területek hasznosítása

Művelési ág	2008-ban vásárolt terület (ha)	Össz. kiterjedése (ha)	Saját használatban		Haszonbérbe (hasznosításba) adva **	
			ha	%	Ha	%
Szántó	358	9 888	2 126	22	7 762	78
Gyep	852	68 786	6 443	9	62 343	91
Gyep*		125*	125*			
Kert	-	1	1	100	-	-
Szőlő	-	1	1	100	-	-
Gyümölcsös	-	3	3	100	-	-

Nádas	-	1 541	664	43	877	57
Halastó	-	1 550	86	6	1 464	94
Erdő	1342	6 800	6 800	100	-	-
Erdő*		1054*	1054*			
Kivett	105	11 226	4 971	44	6 255	56
Kivett*		48*	48*			
Összesen	2 657	99 796 +1 227*	21 095 +1 227*	21	78 701	79

**ide soroljuk a Hortobágyi Génmegőrző KHT-t is.

* Nyírerdő ZRt-től és az Északerdő ZRt-től átvett, de vagyongazdálkodási jog szempontjából rendezetlen területek

2008. évben a HNPI 363 hektár szántót, illetve 3 090 hektár gyep művelési ágú területet művelt saját hasznosításban, amelyek elsősorban tűzok-, daru-, vízivad- továbbá élőhelyfejlesztési célú vadföldek, illetve bérbeadás útján nem hasznosítható, különleges természeti értékeket hordozó gyepterületek.

2.3. Terület nélküli értékek

Objektum	Regisztrált összesen (db)	Ebből a tárgyévben regisztrált (db)
Természeti emlék	0	0
Forrás	0	0
Barlang	0	0
Víznyelő	0	0
Kunhalom	738	0
Földvár	45	0

3. Kutatás és monitorozás

3.1. Kutatás

Sor-szám	Kutatási projekt megnevezése	Összeg (e Ft)	A kutatást végző szervezet/magánszemély	Az eredmények rövid ismertetése	Megjegyzés
1.	Állapot felmérés az Egyekpusztakócsi mocsarak rehabilitációját érintő területeken	3 200	Lengyel Szabolcs és Magura Tibor (koordinátor)	A vizsgálat keretében a 2005., a 2006. és a 2007. évben visszagyepesített területeken a pókok (<i>Araneae</i>), futóbogarak (<i>Carabidae</i>) és	Támogató: LIFE Nature pályázat; Cél: Állapotfelmérés; Anyag hozzáférhetősége: HNPI

				madarak (<i>Aves</i>) felmérése valósult meg, valamint tartós kvadrátokban cönológiai felvételek és fitomassza-vizsgálatok történtek.	
2.	Vízkémiai elemzések a „Complex habitat rehabilitation of the Central Bereg Plain, Northeast Hungary” című Life pályázat keretében	4480	Magura Tibor (koordinátor)	A vizsgálat keretében a tervezett beavatkozással érintett élőhelyeken vízkémiai elemzések elvégzése, továbbá a telepített 100 piezométer vízszintjének meghatározása, a talajvíz vízkémiai elemzése valósult meg.	Támogató: LIFE Nature pályázat; Cél: Állapotfelmérés; Anyag hozzáférhetősége: HNPI
3.	Monitorozás a „Complex habitat rehabilitation of the Central Bereg Plain, Northeast Hungary” című Life pályázat keretében	500	Magura Tibor (koordinátor)	A vizsgálat keretében a projektterületen történt beavatkozások szitakötő (Odonata) és vízi makroszkopikus gerinctelen együttesekre gyakorolt hatásainak nyomon követése valósult meg.	Támogató: LIFE Nature pályázat; Cél: Monitorozás; Anyag hozzáférhetősége: HNPI
4.	A Debreceni Nagyerdő TT futóbogár együtteseinek vizsgálata egy városi-városon	903	Magura Tibor (koordinátor)	A vizsgálat keretében a Debreceni Nagyerdő 3 élőhelye (városi, külvárosi,	Támogató: OTKA pályázat; Cél: Állapotfelmérés; Anyag hozzáférhetősége:

	kívüli élőhelygradiens mentén			városon kívüli) futóbogár együtteseinek összehasonlító vizsgálata valósult meg.	HNPI
5.	Országhatár-Hajdúszoboszló közötti földgázvezeték létesítéséhez kapcsolódó természetvédelmi feladatokban való közreműködés	2340	Lesku Balázs és Magura Tibor (koordinátor)	A vizsgálat keretében a tervezett beavatkozással érintett élőhelyeken botanikai, madártani, rovartani, valamint kétéltűekre, hüllőkre és az ürgére irányuló felmérés valósult meg.	Támogató: OTF Fővállalkozó Zrt.; Cél: Állapotfelmérés; Anyag hozzáférhetősége: HNPI

3.2. Monitorozás

Összeg (e Ft)	A kutatást végző szervezet/ magánszemély	Az eredmények rövid ismertetése	Megjegyzés
61	Ködöböcz Viktor és Magura Tibor (koordinátor)	A vizsgálat során 7 növényfaj (Bulbocodium versicolor, Dryopteris cristata, Iris aphylla ssp. hungarica, Lindernia procumbens, Pulsatilla grandis, Rumex pseudonatronatus, Trollius europaeus) populációméretének meghatározása valósult meg a korábbi években is felmért élőhelyeken, összesen 20 helyszínen.	Támogató: KvVM TKSZ ; Cél: Monitorozás; Anyag hozzáférhetősége: KvVM TKSZ és HNPI
628	Ködöböcz Viktor és Magura Tibor (koordinátor)	A vizsgálat során 7 növénytársulás (Agrostio-Alopecuretum pratensis, Fraxino pannonicarum-Ulmetum, Galatello-Quercetum roboris, Acorelletum pannonicum, Camphorosmetum annuae, Pholiuro-Plantaginetum tenuiflorae, Pulsatilla hungarica-Festucetum rupicolae) cönológia felvételezése valósult meg 9, a korábbi években is felmért helyszínen.	Támogató: KvVM TKSZ ; Cél: Monitorozás; Anyag hozzáférhetősége: KvVM TKSZ és HNPI

300	Ködöböcz Viktor és Magura Tibor (koordinátor)	A vizsgálat során a kijelölt lokalitásokban a denevérek felmérése valósult meg.	Támogató: KvVM TKSZ ; Cél: Monitorozás; Anyag hozzáférhetősége: KvVM TKSZ és HNPI
150	Ködöböcz Viktor és Magura Tibor (koordinátor)	A vizsgálat során a korábbi években is felmért helyszíneken a mohák felvételezése valósult meg.	Támogató: KvVM TKSZ ; Cél: Monitorozás; Anyag hozzáférhetősége: KvVM TKSZ és HNPI
21	Ködöböcz Viktor és Magura Tibor (koordinátor)	A vizsgálat során 6, a korábbi években is felmért élőhelyen valósult meg az ürge (<i>Spermophilus citellus</i>) állományának felvételezése.	Támogató: KvVM TKSZ ; Cél: Monitorozás; Anyag hozzáférhetősége: KvVM TKSZ és HNPI
1.200	Ködöböcz Viktor és Magura Tibor (koordinátor)	A vizsgálatok során vízi makroszkópikus gerinctelenek felmérés valósult meg	Támogató: KvVM TKSZ ; Cél: Monitorozás; Anyag hozzáférhetősége: KvVM TKSZ és HNPI
500	Ködöböcz Viktor és Magura Tibor (koordinátor)	A vizsgálat során a kijelölt lokalitásokban halfaunisztikai vizsgálatok valósultak meg.	Támogató: KvVM TKSZ ; Cél: Monitorozás; Anyag hozzáférhetősége: KvVM TKSZ és HNPI
560	Ködöböcz Viktor és Magura Tibor (koordinátor)	A vizsgálat során két darab 5x5 kilométeres mintanégyzet (T5x5_056, T5x5_059 azonosítójú) élőhelytérképének elkészítése és az ott előforduló invázív növényfajok (<i>Ailanthus altissima</i> , <i>Amorpha fruticosa</i> , <i>Asclepias syriaca</i> , <i>Solidago canadensis</i> és <i>Solidago gigantea</i>) felvételezése történt meg.	Támogató: KvVM TKSZ ; Cél: Monitorozás; Anyag hozzáférhetősége: KvVM TKSZ és HNPI
270	Ködöböcz Viktor és Magura Tibor (koordinátor)	A vizsgálat során kisméretű bagolyköpetből történő felmérése valósult meg a kijelölt lokalitásokban.	Támogató: KvVM TKSZ ; Cél: Monitorozás; Anyag hozzáférhetősége: KvVM TKSZ és HNPI
500	Ködöböcz Viktor és Magura Tibor (koordinátor)	A vizsgálat során nyolc, a korábbi években is felmért nyírségi gyeptermészet (Martinka, Hajdúbagos, Bagamér, Bátorliget, Újtanya, Rohod, Nyírtura, Nyíregyháza) valósult meg a talajfelszíni ízeltlábúak mintavételezése.	Támogató: KvVM TKSZ és HNPI; Cél: Monitorozás; Anyag hozzáférhetősége: KvVM TKSZ és HNPI
250	Ködöböcz Viktor és Magura Tibor (koordinátor)	A vizsgálat során két, a korábbi években is felmért nyírségi gyeptermészet [Hajdúbagos (Nagy-nyomás), Bagamér (Daru-hegyek)] valósult meg az egyenesszárnyúak (<i>Orthopteroidea</i>) mintavételezése.	Támogató: KvVM TKSZ és HNPI; Cél: Monitorozás; Anyag hozzáférhetősége: KvVM TKSZ és HNPI

2500	Ködöböcz Viktor és Magura Tibor (koordinátor)	A Natura 2000-es fajok monitorozása keretében 5 faj (<i>Catopta thrips</i> , <i>Carabus hampei</i> , <i>Isophya stysi</i> , <i>Odontopodisma rubripes</i> , <i>Pholidoptera transsylvanica</i>), egy gerinctelen csoport (nedves élőhelyek nappali lepkéi), valamint három gerinces állatcsoport (góték, halak, pelék) felvételezése valósult meg a kijelölt mintavételi helyeken.	Támogató: KvVM TKSZ és HNPI; Cél: Monitorozás; Anyag hozzáférhetősége: KvVM TKSZ és HNPI
------	--	--	--

4. Kezelési tevékenység

4.1. Kezelési tervek

Elkészítendő természetvédelmi kezelési terv	Készültség foka/Elkészítés határideje
Bihari legelő TT Bihari-sík TK Bihari-sík TK bővítése	Elkészült. 2009. január 05-én felterjesztve a TKSZ-ra
Bátorligeti legelő TT Bátorligeti legelő TT bővítése Bátorligeti ősláp TT	Elkészült. 2009. február 02-án felterjesztve a TKSZ-ra
Hajdúsági TK Hajdúsági TK bővítése Hajdúbagosi Földikutya Rezervátum TT	A készítés folyamatban. 2009. február 28.
Baktalórántházi erdő TT Fényi-erdő TT Fényi-erdő TT bővítése Debreceni Nagyerdő TT	A készítés folyamatban. 2009. március 31.
Közép-Tiszai TK Közép-Tiszai TK bővítése	A készítés folyamatban. 2009. április 30.
Szatmár-Beregi TK Szatmár-Beregi TK bővítése	A készítés folyamatban. 2009. május 31.
Tiszadobi ártér TT Tiszatelek - Tiszaberceli ártér TT Tiszadorogmai Göbe-erdő TT	A készítés folyamatban. 2009. június 30.
Kecskeri-pusztá TT Zádor-híd környéke TT	A készítés folyamatban. 2009. július 31.

Jászdózsai Pap-erdő TT Borsóhalmi-legelő TT Alsó Zagyva-hullámtér TT Zagyva menti TT	A készítés folyamatban. 2009. augusztus 31.
Hortobágyi NP Hortobágyi NP bővítése	A készítés folyamatban. 2009. szeptember 30.
Abádszalóki Úrbéri legelő TT Nagy-fertő és szártalan csüdfű TT	A készítés folyamatban. 2009. október 31.
Vajai-tó TT Kállósemjéni Mohos-tó TT Hencidai Csere-erdő TT	A készítés folyamatban. 2009. november 30.

4.2. Élőhely fenntartás

Sor-szám	A terület megnevezése	Az érintett terület nagysága (ha)	Élőhely típusa	Fenntartás célja - fő beavatkozások/kezelések*
1.	Berekfürdő	0,5	Partfal	Partfal tisztítása
2.	Nádudvar	4	Fasor	Nemesnyár sorok kivágása, cseréje
3.	Egyek-Pusztakócsi mocsarak	60	visszagyepesített szántó	Life keretében történt gyeptelepítések
4.	Kunmadaras reptér	40	Kivett	Természeti értékek felmérése, Peucedanum officinale élőhely védelme
5.	HNP (Kadarcs, Német-sziget, Macskatelek, Nagy Kácsa, Ágota) Kecseri-puszta	120	Gyep	Gyalogakác, bálványfa és amerikai kőris irtása
6.	HNP (Angyalháza, Nagy szik, Pentezug, Macskatelek, Máta, Egyek-pusztakócs)	300	Gyep	Gazoló kaszálások
7.	Karcag, Disznórét	90	Szántó	Túzok élőhelyfejlesztés
8.	Magyari-rét Pély	200	Gyep	Gyalogakác visszaszorítása 90 db szürkemarhával történő legeltetéssel.
9.	Akolhát	40	Gyep	Mocsárrét árasztása, legeltetése
10.	Hosszúpályi, Fehér tó	91	Gyep	Szürkemarhával történő legeltetés villanypásztorral.

11.	Martinkai legelő, Monostorpályi legelő, Jónásrész	128	Gyep	Tisztító kaszálás
12.	Nagycsere, Kőrises Arborétum	1,5	Erdő	Vízvisszatartás
13.	Hajdúsági TK (Kék-Kálló völgye, Martinkai-legelő, Földikutya Rezervátum)	4	Gyep	Sarjadt akác vegyszeres visszaszorítása.
14.	Fülesd	10	Gyep	Kornis tárnicsos gyep kaszálása, megtisztítása
15.	Tarpa, Nagy erdő	17A	Erdő	Pro silva, módszerrel természetes újulat kiegészítése.
16.	Gelénés	20	Erdő	Fapótlás, cserjeirtás
17.	Bátorligeti ősláp	5	Láprétek	Kaszálás, több helyen cserjeirtás.
18.	Bátorligeti legelő	8	Gyep	Akácсарj irtás.
19.	Fényi-erdő	300	Erdő	Cserjeirtás, vízvisszatartó műtárgy építés, tisztító kaszálás.
20.	Andaháza	120	Vizes élőhely	Árasztás, legeltetés
21.	Kunkápolnási mocsár	2000	Vizes élőhely	Árasztás
22.	Kadarcs	2 2	Kőris Gyalogakác	Adventív fajok irtása
23.	Halastói tápcsatorna	1	Gyalogakác	
24.	Német-sziget	5	Gyalogakác	
25.	Ágota-puszta	4	Gyalogakác	
26.	Kerülő-ér	3	Gyalog bálványfa	
27.	Macskatelek	1	Amerikai kőris+Akác	
28.	Kónya	1	Akác	
29.	Nagy -Kácsa	60		
30.	Bálványfa	3		Adventív fajok irtása
32.	Kosárhát			Akácmentesítés
33.	Porosállás			
34.	Nyíregyházi- halmok			

35.	Nagysziki-tó	Összesen 40		Tisztító kaszálás
36.	Pentezug			
37.	Macskatelek			
38.	Máta			
39.	Egyek-Pusztakócs			

Élőhelyfenntartási munkák, a védett területek állapota természetvédelmi tájegységenként

Hortobágy és Nagykunság Természetvédelmi Tájegység

Megtörtént a C/3-as belvízcsatorna új nyomvonalának (C/3-1) megépítése utáni műszaki átadás-átvétel.

Karcag határában lévő Natura 2000 területeket érintő belvízcsatorna rekonstrukció lezajlott. Karcag Város Önkormányzata a HNPI közreműködésével ökoturisztikai fejlesztésekre készített pályázatát megnyerte.

A 2007.-ben KIOP forrás felhasználásával elkészült Karcag-Phylaxia légvezeték szakasz földkábelre történő cserélése utómunkái befejeződtek.

A Bombatéren a mentesítést megelőző hidrobiológiai-analitikai vizsgálatok megkezdődtek.

2008. december 31-el befejeződött az Egyek-Pusztakócsi tájrehabilitációs Life, valamint folytatódott a kék vércse, kerecsen sólyom és túzok védelmi Life program.

Elkészült a Darvas betekintőjének tetőszigetelése.

Folytatódott a pusztai táj képét megtörő fasorok felszámolása a Hortobágy folyó mentén.

Új idegenforgalmi tájékoztató és hatósági táblákat helyeztünk ki.

Megtörtént a védettségi szint helyreállítása keretében a Bócsai legelő megvásárlása.

Elkezdődött a Kunmadarasi repülőtér természeti értékeinek feltárása (Gortyna sp., Peucedanum officinale, Rumex pseudonatronatus etc.)

Remélhetőleg sikeres szártalan csüdfű mentés történt részben átültetéssel, részben az élőhely állapotának javításával Abádszalók határában.

Természeti értékek állapotának összefoglalása

A 2007-es év az átlagostól csapadékosabbnak bizonyult. A nádaratást tekintve kisebb határidő-csúszásoktól eltekintve nagyobb szabálytalanságokkal nem találkoztunk.

A nedvesebb év következtében a kételtűek állományai az alacsony szint után újra növekedni kezdtek. Míg az átvonuló kis lilikek vonulóállományában enyhe csökkenés volt tapasztalható, a vörösnakú ludak, illetve a gyakoribb lúdfajok költő- és vonulóállományában nem volt számottevő változás tavalyhoz képest. A cigányréce költő- és tavaszi átvonulóállományában további stabilizálódás volt tapasztalható. A réti sasok költő-, vonuló és telelőállománya idén nem változott. A kék vércsék költőállománya a tavalyihoz képest enyhén csökkent, de még mindig az elmúlt öt év átlaga fölött van. Nagylétszámú gyülekezések Borzason voltak, de nem érték el a négy évvel ezelőtti szintet. A túzokok dürgéskori létszáma új rekordot állított be, 10 %-kal meghaladva az elmúlt öt év átlagát. A megfelelő élőhelykezelésnek köszönhetően rendkívül jók az áttelelés esélyei. Az átvonuló darvak száma az elmúlt öt év átlagának megfelelő értéket mutatott. E két utóbbi faj számára tovább folytattuk a megfelelő vadföldgazdálkodást. A székicsérek költőállománya stabilizálódott az elmúlt öt évben. A

havasi lilék ebben az évben az átlagostól alacsonyabb számban mutatkoztak, a nedvesebb időjárásnak köszönhetően. A sitke állománya a tavalyihoz képest nem változott. A csikosfejű nádiposzáta fészkelőállománya további emelkedést mutatott. A pásztormadarak ez évben is csak néhány kisebb csapattal képviselték magukat.

Az ürgeállomány a nedves időszak eredményeképpen továbbra is stagnál. A vidra állománya továbbra is magas szinten stabil.

A falopás, gyepösszevágás, jogosulatlan horgászat a fokozott ellenőrzések ellenére továbbra is stabilan fennálló problémák. A varjúfióka-szedés idén sem jelentkezett.

Közép-Tisza-Jászság Természetvédelmi Tájegység

Kiemelendők egyes gazdálkodók egyre terjedő szürke marhával történő legeltetései, valamint az Akolháti-mocsárrét vegetációjának mangalicával történő visszaszorítása. A HNPI Akolháton a mocsárrét árasztását végezte a nyár folyamán.

Természetvédelmi célú fejlesztések közé sorolható a nemesnyárasok hazai fafajú erdőkre történő lecserelése, ami az Igazgatóság számára jelentős bevételeket is jelent.

Természeti értékek állapotának összefoglalása

A 2008-as év időjárási szempontból átlagos évnak tekinthető, bár a szokásostól eltérően a Tiszán több kisebb árhullám is levonult. Az enyhe, csapadékmentes telet hűvös, csapadékszegény tavasz és meleg, néha forró, aszályos nyár követt, bár a nyár eleje kifejezetten csapadékos volt, minek hatására a Tiszán egy kisebb augusztusi árhullám vonult le. Az ősz hasonlóan enyhe és csapadékmentes volt, bár szeptemberben jelentős mennyiségű csapadék hullott le. A tél eleje viszont enyhe és csapadékos volt, komolyabb, nappali fagyok csak december második felétől jelentek meg.

A Tisza vízjárása kiegyenlítettnek volt mondható, a tavaszi árvíz rövid ideig tartott, amit egy nyári és egy decemberi kisebb árhullám követett.

Ennek megfelelően a gyepterületek állapota a legeltetésnek betudhatóan a korábbi évekhez képest sokkal jobb volt, több, korábban kaszálóként hasznosított gyepet is legeltettek. Több újabb védett növény előfordulásra derült fény, de kiemelkedő új botanikai észlelés nem volt.

A saját vagyongazdálkodású erdőterületeken végrehajtott állománycserék a közeljövőben jelentősen javítják a Tisza-völgy természetességi képét.

A szárazföldi madarak költésének az aszályos periódus kedvezett, a költési átlagok a jobbakkal lettek, mint a korábbi években. A parlagi sas költés kiemelkedően jól sikerült, a kerecsensólyomé átlagosnak mondható. A kék vércse esetében jelentős állománynövekedés volt megfigyelhető, amit sajnos jelentősen rontott a jászberényi telep héja és nyest predációja. A nappali ragadozómadarakat több esetben érintette súlyos mérgezés (Jászárokszállás, Tizasüly, Tiszapüspöki, Kengyel, Törökszentmiklós). A mérgezéseknek számos fokozottan védett ragadozómadár (parlagi sas és rétisas) esett áldozatul.

Kiemelkedő jelentőségű volt a mezőtúri földikútya állomány felfedezése.

Hajdúság-Dél-Nyírség Természetvédelmi Tájegység

Hosszúpályiban a Fehértói-tározó területéből 91 hektár körül épült villanypásztor az oda került szürke marha állománynak. A teletető telep idén év elején felépült. Később a karám bővítésére is sor került, mivel az állatlétszám 46-ra emelkedett. Beszereztünk a traktorunkhoz egy rakodó villát bálátüskével, továbbá egy korongos kaszát. A marhák számára a takarmány egy részét magunk kaszáltuk, mintegy 30 hektár területen.

Az őszi folyamán elvégeztük a korábban is kaszált láprétek levágását. Újabb réti angyalgöyök élőhelyeket traktorunkkal kezelhető állapotba hoztuk (Jónásrészt). Sajnos egyéb környezeti hatások miatt (pl. korábbi belvizek) a szokásosnál nagyobb területen volt szükség a gyomirtó szárazúzásra, de ez sem maradt a télre. Először végeztünk szárazúzást a Monostorpályi-legelőn. A szárazúzott terület összes nagysága mintegy 122 hektár.

Kézi kaszálásokat és cserjeirtásokat is végeztünk lépréteken, akác sarjásban, összesen mintegy 8 hektár kiterjedésben.

Akác és kései meggy irtást végeztünk erdőben vegyszerrel és mechanikus módszerrel (gyűrűzés) mintegy 14,5 hektár kiterjedésben.

Nagy területen kezeltük a gyepré sarjadt akácot vegyszerrel a Kék-Kálló-völgyben (kb 1-1,5 ha), mely már letermelésre is került. A Földikútya Rezervátumban szintén letermeltük a vegyszerrel kezelt gypszei akác szegélyt (0,5 hektár).

Gyeptelepítést 2,4 hektáron végeztünk Hosszúpályiban.

A tájegységben 4 új alumínium fészkelő láda és két fatálca kerület kihelyezésre kerecsenek számára. Szigetelték a Vámospércs-Nyírmártonfalva légvezeték szakaszt.

Természeti értékek állapotának összefoglalása

Jellemzőek voltak a gyakori nyári esők, az évszak végére mégis nagy szárazság lett. Nyár végére a mély vizű lápok is kiszáradtak. A homoki területeken ekkor már a vízviasszatartó műtárgyainknak sem volt mit viasszatartani. Az esőzések biztosította víznek köszönhető, hogy idén újra kialakultak nagyobb sirály és szerkő kolóniák a víztározókon. A haris viszont mindössze egy helyen bukkant fel. Az újabb fekete gölya pár került elő a Monostori-erdőben és a hencidai Miklós-erdőben. Ezzel az ismert fészkek száma 5-re emelkedett. A kerecsen állománya nem változott.

Jelentős, eddig ismeretlen védett növény állományokat fedeztünk fel még a védett területeken belül is. Ilyen például a kúszó csalán penészleki (Peces-tó) és bagaméri állománya, a magyar kökörcsin kisebb foltja Létavértesen a Görögrét közelében, a békalilium számos állománya a Monostorpályi-legelőn, a Konyári-Kálló völgyében Kokad, Álmosd, Bagamér határaitban. A Halápi-erdőben kisebb mennyiségben észleltünk olyan új páfrányfajokat, mint a karélyos vesepáfrány, díszes vesepáfrány, fekete fodorka, széles pajzsika. Eddig ismeretlen volt az óriás törösdarázs nagyobb számú megjelenése a Monostorpályi területen.

Sajnos az invazívan terjedő növények mennyisége rohamosan nő a tájegység területén. Általánosan elterjedt a kései meggy, mely igen veszélyes a nem védett területeken élő magyar nőszirmos állományokra. Sajnos a veszteségek már tapasztalhatók. A védett területek magyar nőszirmos állományai, - a rendszeres beavatkozások hatására, - nem csökkentek.

Az egyhajúvirág állományokban lényeges változás nem látszik, bár van olyan hely, ahol a korábban máshonnan odateleptetett állomány folyamatosan csökken.

Bihari-sík Természetvédelmi Tájegység

KEOP pályázat került kidolgozásra az andaházi terület élőhelyrekonstrukciójára, ez a projekt az első fordulóban sikeresen szerepelt, ebben az évben a program szakmai előkészítő munkája folyt.

Folyamatosan üzemelt az Andaházán kialakított természetvédelmi bemutatóhely és tanösvény. Elsősorban tavasztól-őszig látogatták a környező települések általános iskolásai, lakosai. Az érintett települések külföldi testvér településeiről is érkeztek látogatók.

Andaházán a bivaly állomány részére újabb gyepterületet kerítettünk körbe villanypásztorral. Az andaházi élőhelyfejlesztés területén megtörtént a tájidegen fajok kivágása és a cserjeirtás.

A bivaly állomány kezelését, takarmányozását segítő traktorhoz egy homlokrakodót vásároltunk.

A Kerecsensólyom - Life program részeként elvégeztük a monitoring munkákat, a vezetékoszlopok felmérését, meghatároztuk a szigetelendő vezetékszakaszokat. Meggyűrűztük a fiókákat. Két madárra műholdas jeladó is került. 6 mesterséges fészkelőtálcát helyeztünk ki.

A Kék vérese – Life program részeként elvégeztük a monitoring munkákat, a fiókák gyűrűzését, a szinkronszámlálásokat az éjszakázóhelyeken, újabb költőládákat helyeztünk ki, felmértük a veszélyes villanyoszlop szakaszokat. Az áramszolgáltató a kijelölt vezetékszakaszok egy részét leszigetelte.

Tűzok – Life program: Folyamatosan végeztük a monitoring munkákat ill. szinkronszámlásokat. A költési időszak előtt és alatt folyamatosan tájékoztattuk a területen gazdálkodókat a tűzokvédelmi feladatokról. A program szeptember végén záródott.

Természeti értékek állapotának összefoglalása

Az időjárási viszonyok kevésbé szélsőségesen alakultak, mint az előző évben. A tél enyhe és gyakorlatilag hómentes volt. Bár az éve első két hónapjában csapadékhiány volt, a márciusi csapadéktöbblet és az azt követő átlagos csapadék megfelelő fűtermést biztosított a legelő állatállomány számára. A kedvező csapadékviszonyok ellenére csak nagyon kevés helyen alakultak ki vízállások a gyepeken, és azok is nagyon hamar kiszáradtak. Ez kedvezőtlen hatással volt az ilyen élőhelyekhez kötődő madárfajok vonuló- és fészkelő állományára. Így méginkább növekedett az andaházi élőhelyrekonstrukciós területe jelentősége. A nyár elejei többszöri jégeső jelentős károkat okozott a földön fészkelő madarak költésében. Az augusztus hónaptól jelentkező csapadékhiány miatt, újra meghatározó szerepe lett az élőhelyrekonstrukciós területnek a madárvonulásban.

Az Igazgatóság andaházi bivaly állomány év végére meghaladta a 100 példányt. Idén két alkalommal ellenőriztük át egyedenként a bivalyállományt (TBC oltás, oltás ellenőrzés, fülszám pótlás).

Kerecsensólyom

Két pár kerecsensólyom költött az illetékességi területünkön.

A kerecsensólyom LIFE program keretében 6 darab kerecsensólyom költőtálcát helyeztünk ki. Felmértük a veszélyes 20 kV-os légvezeték szakaszokat. 139 középvezetékű oszlop lett leszigetelve. Öt kerecsensólyom fiókát sikerült meggyűrűzni, két madár műholdas jeladót is kapott.

Kék vércse

77 pár kék vércse költött a természetvédelmi tájegységünk területén.

Az idei évben 40 költőládát helyeztünk ki, majd ellenőriztük és karbantartottuk azokat.

Felmértük a veszélyes villanyvezeték szakaszokat. 166 középvezettségű oszlop lett leszigetelve. Folyamatosan ellenőriztük a vetési varjú telepeket. Augusztustól – októberig minden szerdán szinkronszámlálásokat végeztünk a kék vércse éjszakázóhelyeken (legnagyobb egyedszám 590 pld. volt augusztusban).

Tűzok

Folyamatosan végeztük a monitoring munkákat ill. szinkronszámlásokat.

Szinkroneredmények: január 11. – 147 pld, március 28. – 103 pld, április 03. – 98 pld.

2008-ban 20 fészek került elő.

A költési időszak előtt és alatt folyamatosan tájékoztattuk a területen gazdálkodókat a tűzokvédelmi feladatokról.

Nyírség- Szatmár- Bereg Természetvédelmi Tájegység

A Túrístvándi Rókás- fáslegelőn az élőhely-rekonstrukciós munkák részeként 3 db új kútágas került kihelyezésre és a gyengébb telepítéseknél fapótlást történt.

A cégénydányádi kastélyparkban a kihelyezésre kerültek a Cégénydányádi Kastélypark Tanösvény táblái. Megkezdték a kastélyban a bontási munkákat és az udvaron lévő romos épületeket is lebontották és elszállították.

A Fülesd melletti kornistárnicsos gyepen a kaszálási munkák, majd az ezt követően a levágott anyag leszállítása megtörtént.

Barabáson a Kaszonyi- hegyen a hegylábi gyepék tisztító kaszálása megtörtént.

Interreg projekt: (HUSKUA/05/01/139) (2006-2008): Magyar-ukrán komplex árvízvédelmi – vízgazdálkodási – ártér-revitalizációs fejlesztési tervek kidolgozása a Bereg és a Borzsa vízgyűjtőjére

Erdősítések és erdőfelújítások kivitelezése, erdősítések ápolása, tisztítások és gyérítések elvégzése a természetvédelmi érdekeknek megfelelően. Véghasználatok, tájidegen fafajok (amerikai kőris, akác) állománycseréje.

Végrehajtott tevékenységek:

Erdősítések ápolása	97,88 ha
Erdőfelújítások ápolása	13,7 ha
Elsőkivitelű erdőtelepítés	66,74 ha
Elsőkivitelű erdőfelújítás	1,6 ha
Véghasználat	2,2 ha
Egyéb termelés	6,9 ha
Törzskiválasztó gyérítés	16,4 ha
Tisztítás	14,4 ha

Kerítésépítés a Csarodai területen, összesen 9184 méter hosszon.

A fent említett 66,74 hektár terület beültetése KST, MAK, GY, és MJ csemetékkel, ha-onként 10.000 db tőszámmal.

Gelénes 052/1 hrsz-ú területen akácsarj levágás, majd a terület beültetése KST, MÉ, SZNY csemetékkel és a terület többszöri ápolása.

A Fényi-erdő TT-ben a Károlyi csatornánál vízvisszatartó műtárgy készítése az erdő jobb vízellátása érdekében.

Nagyszekeresi gát megerősítése homokzsákok segítségével a Gögő-Szenkén.

Tiszabercel – Tiszatelek T.T.-ben a nemes nyarak lecserélése hazai fafajokra folyamatosan zajlik.

A fényi-erdőben tisztító kaszálás összesen: 6,5 hektár.

A Fényi – erdő 5,7 hektár területen élő akác állomány Medallonos kezelését végeztük el.
A Fényi – erdőben már nem funkcionáló vadvédelmi kerítéseket lebontottuk. Összesen mintegy 3,4 kilométer kerítés került lebontásra, illetve a lebontott anyag készletezésre.
A Bátorligeti őslápon a láprétek kaszálása a lekaszált növényzet összegyűjtése, ill. kihordása, mintegy 4,0 hektár területen.
A bátorligeti Nyomási-legelőn, ill. a Lókerti-legelőn akácsarj levágási munkát végeztünk.

Természeti értékek állapotának összefoglalása

A száraz telet egy közepesen csapadékos tavasz és egy csapadékgazdag nyár követte, az őszi ismét szárazabb volt. Ennek következtében jelentős árvízi helyzet nem alakult ki és térségünkben belvizes elöntések sem voltak.

A területek természetvédelmi állapota a 2008-as évben jelentősen nem változott. A Beregben lezárult LIFE program eredményeként fenékküszöbök vízvisszatartó műtárgyak kerültek kialakításra, melyek hatékonyabb vízkormányzást tesznek lehetővé. A lápok környékén létesített erdőtelepítés a jelenleg szántó művelési ágban lévő területet váltja és ezáltal védőzónát biztosít majd a lápoknak. Megújultak a lápok tápláló kutak, és az Interreg-program keretében megtervezett vízvisszatartó műtárgyak megépülésével a Csaronda rendszerébe a következő években több víz jutatható majd az ukrán területekre történő átfolyás veszélye nélkül.

Közmunka

Élőhelyfenntartási tevékenységünket segítette „Kisbojtár” közmunkaprogramunk.

A program fő helyszíne a Debreceni Nagyerdő és a Dél-Nyírségi Erdőpuszták (Hajdúsági TK), illetve a Hortobágyi Nemzeti Park törzsterülete voltak, megvalósítására 2008. 06. 02. és 2008. 10. 31. között került sor.

Alkalmazott létszám: 17 fő. Képzésen 2 fő vett részt, ahol motorfűrészkezelői képesítést szereztek.

A közmunka programban a folyamatosan jelentkező feladatok az alábbiak voltak:

- a védett erdők és gyepterületek illegális hulladéklerakóinak felszámolása
- természetvédelmi kezelési feladatok (kaszálás, sarjirtás)
- idegenforgalmi létesítményeink környékének rendbentartása (Látogatóközpont, Halastavi kisvasút, Pásztormúzeum, stb.)

Sajnos az illegális hulladéklerakások a védett területeken is megjelennek, felszámolásuk évről évre visszatérő feladat. Szintén gondot jelent a tájidegen, adventív, sokszor allergén gyom és özönfajok terjedése (pl: parlagfű, selyemkóró, gyepekre betertjedt gyalogakác stb.) Az allergén növényektől mentesített terület nagysága mintegy 50 hektár.

Az elvégzendő feladatokhoz tartozott erdősítéseink ápolása, illetve csemete és védettnövény-szaporító kertünk gondozása is.

A közmunka során olyan feladatokat tudtunk megvalósítani, amelyek évek óta csak ilyen programok révén végezhetőek el, egyébként megoldatlanok maradnának.

A program helyi szintű irányítását természetvédelmi őrszolgálatunk tagjai végezték.

4.3. Élőhely rehabilitáció

Sorszám	A terület megnevezése	Az érintett terület nagysága (ha)	Élőhely típusa	A rehabilitáció célja – fő beavatkozások/kezelések*
1.	HNP, Egyek-Pusztakócs	5000	Gyep, mocsár, szántók	LIFE projekt. Legeltetés, visszagyepesítés, földvásárlás
2.	Túristvándi Rókás-fáslegelő	30	gyep	Fapótlás és cserjeirtás.
3.	Szatmár-Beregi TK, Közép-Beregi Síkság		Gyep, mocsár	EU LIFE projekt, komplex élőhely-rehabilitáció
4.	Bihari-Sík	30	Gyep	Túzok élőhelyfejlesztés, fenntartás.

Élőhelyvédelmi LIFE pályázatok eredményei

"Beregi Life" (azonosító száma: LIFE04 NAT/H/000118) tevékenységek

A lápok az ökológiai szempontból kiemelkedően fontos ún. vizes élőhelyeknek a biológiai sokféleség megőrzése szempontjából legfontosabb csoportjába tartoznak. A lápok még a nagy lecsapolások előtti időszakban is hazánk területének mindössze 1,1%-át tették ki. Az európai kontinensen az egykori kb. 495 ezer km² lápvidék néhány évtized alatt 187 ezer négyzetkilométerre zsugorodott. Ez az európai átlagban is hatalmas (mintegy 62%-os veszteség) hazánkban még drámaibb arányokat mutat, hiszen hazánk lápterületeinek több mint 97%-a odaveszett. Ezen tények jelentőségét felismerve a törvényalkotó, a természet védelméről szóló 1996. évi LIII. Tv. 23.§-ában valamennyi magyarországi lápot védeni rendelte ("ex lege" védelem). A Beregi LIFE program fő célja a beregi sík - ma már jórészt szántókkal körülvett - lápjainak (Bábtava, Nyíres-tó, Zsid-tó, Bence-tó, Navad-patak, Kis-tó, Nagy-tó) védelme a sajátos hűvös mikroklíma újbóli kialakításának biztosításával.

A pályázat keretében végzett tevékenységek 2008. december 31-ével befejeződtek, a 2009-es évre az zárójelentés írása és az elszámolás maradt

"Egyek-Pusztakócsi Life" (azonosító száma: LIFE04 NAT/H/000119) tevékenységek

A projekt az Egyek-Pusztakócsi mocsárrendszer tájszintű rehabilitációjának második ütemét öleli fel, mely az első ütemben rehabilitált mocsarak után a füves területekre helyezi a hangsúlyt. A projekt célja a füves területek restaurációja és a már rehabilitált mocsarak védelme hazánk legnagyobb (kb. 5000 hektarra kiterjedő) és legrégebbi élőhely-rehabilitációs programjában.

A pályázat keretében végzett tevékenységek 2008. december 31-el befejeződtek, a 2009-es évre az zárójelentés írása és az elszámolás maradt.

4.4. Fajvédelem

Sorszám	A faj magyar és tudományos neve	Fajvédelmi terv (+,-)*	Védettség foka**	A tevékenység és az eredmények rövid ismertetése
1	túzok (<i>Otis tarda</i>)	+ (MME)	FV, Natura 2000 (I függ), Bonn (I,	Élőhelyein földvásárlás, élőhelyfejlesztés,

			II), Bern (II), Cites (II)	áttelelőhelyek biztosítása, fészkelőhelyek védelme, fészekmentés;
2	daru (Grus grus)	-	V, Nat (I), Bonn (II), Bern (II), Cites (II)	őszi táplálkozóhelyek kialakítása élőhelyfejlesztéssel, vonulóhelyek biztosítása; Gazdálkodókkal folyamatos kapcsolattartás
3	székicsér (Glareola pratincola)	-	FV, Nat 1, Bonn (II), Bern (II)	költőhelyvédelem, táplálkozóhelyek túllegeltetése, gazdálkodókkal folyamatos kapcsolattartás
4	kis lilik (Anser erythropus)	-	FV, Bonn (I, II), Bern (II)	élőhelyfejlesztés, vonulóhelyek biztosítása; LIFE
5	Gyurgyalag (Merops apiaster)	+ (MME)	FV	Homokbányák partfalának védelme, zavarás megakadályozása
6	kékvércse (Falco vespertinus)	+ (MME)	FV, Bonn (II), Bern (II), Cites (II)	Odu kihelyezések, oszlopszigetelések, a Péteri és Keserű erdők felújítása. A Kecskésen a Kis-erdő területén pótterv alapján tisztítóvágás. Kék vércsék számára kedvezőbb élőhelyszerkezet kialakítása volt a cél. Színes gyűrűs jelölés, Tájékoztató táblák kihelyezése
7	szalakóta (Coracias garrulus)	+ (MME)	FV, Nat (I), Bonn (II), Bern (II)	odú kihelyezések;
8	fehér gólya (Ciconia ciconia)	+ (MME)	FV, Nat (I), Bonn (II), Bern (I)	fészkelőhelyvédelem;
9	haris (Crex crex)	+	FV, Nat (I), Bonn (II), Bern (II)	a kaszálás korlátozása, fészkelőhelyvédelem;
10	kerecsensólyom (Falco cherrug)	+	FV, Bonn (II), Bern (II), Cites (II)	fészkelőtálcák kihelyezése, fészkelőhelyvédelem, adoptáció, Góréson volier építés;
11	parlagi sas (Aquila heliaca)	+	FV, Nat (I), Bonn (I-II), Bern (II), Cites (I)	Új költőhelyek felderítése, védelme

12	rétisas (<i>Haliaeetus albicilla</i>)	+ (MME)	FV, Nat (I), Bonn (I-II), Bern (II), Cites (I)	téli etetés, mérgezések miatt szigorú hatósági fellépés
13	magyar nőszirm (<i>Iris aphylla</i> , subsp. <i>hungarica</i>)	-	FV	élőhelyvédelem, élőhelyrehabilitáció, szaporítás;
14	magyar kökörcsin (<i>Pulsatilla pratensis</i> subsp. <i>hungarica</i>)	+	FV	élőhelyvédelem, élőhelyrehabilitáció, szaporítás;
15	tátogó kökörcsin (<i>Pulsatilla patens</i>)	+	FV, Nat (II)	élőhelyvédelem, élőhelyrehabilitáció, szaporítás;
16	tőzegorchidea (<i>Hammarbya palludosa</i>)	-	FV	élőhelyvédelem, élőhelyrehabilitáció, szaporítás;

* készült/nem készült ** Védett(V)/fokozottan védett(FV); Natura 2000, illetve nemzetközi egyezmények hatálya alá tartozik (Berni, Bonni, CITES)

A fajvédelmi programokhoz soroljuk még az alábbiakat:

A fajvédelmi tervek megírása (az igazgatóságon főleg növényekre), illetve megvalósítása – mocsári angyalgyökér, magyar kökörcsin, tátogó kökörcsin, (- előzőekre van jóváhagyott KvVM-es fajvédelmi terv), tőzegorchidea védelme élőhely-védelemmel és aktív, "ex situ" módszerekkel.

A "nagy fajvédelmi projektek" (pl. túzok LIFE, kerecsen LIFE) részeként végzett tevékenység – mesterséges fészkek kihelyezése (kerecsen, kékvércse, rétisas); légvezetékek szigetelése, elektromos szabadvezetékek kiváltása földkábelrel; egyes projektek keretében végzett egyéb tevékenységek, pl. földvásárlás.

Az aktív vagy passzív részvétel a más szervezetek kivitelezésében folyó fajvédelmi tervek végrehajtásában.

A ragadozó madarak védelmének fontos bázisa a Górési madárrepatriáló telepünk, mely folyamatosan végzi a sérült, de gyógyítható egyedek kezelését, visszavadítását.

Góréson az alábbi madár fajokat engedték felgyógyulás után szabadon: 48 fehér gólya, 7 barna rétihéja, 6 héja, 7 egerészölyv, 1 darázsölyv, 8 vörös vércse, 2 kuvik, 11 erdei fülesbagoly, 1 réti sas, 1 kerecsensólyom, összesen 92 db (az összes bekerült madár mintegy fele).

Folytatódott a Hortobágyon telelő rétisas állomány időszakos etetése, hal (kb. 120q) és birka és szürkemarha dögökkel (kb. 50q), az Elepi halastavaknál, Nagykecskés pusztán, Pentezugban, és a Darassa-pusztán. Volt olyan alkalom, amikor pl. a nagykecskési etetőhelyen 34 réti sas volt egyszerre.

A botanikai értékek védelmét a bagaméri védett növény szaporító kertünkre alapozzuk. Utóbbi üzemeltetését a Debreceni Egyetem Botanikus Kertjének bevonásával működtetjük. 2008-ben is kiemelt figyelmet fordítottunk a tátogó és magyar kökörcsin, a magyar nőszirm, valamint a mocsári angyalgyökér in situ védelmére (előnevelt egyedek kiültetése, élőhelyrekonstrukció, gyomirtó kaszálás, a legeltetés kontrollja, kései meggy irtása, akácsarj-irtás).

Fajvédelmi célú LIFE pályázatok eredményei

„Túzok Life” (azonosító száma: LIFE05 NAT/H/000199)

Lezárult a Hortobágy SPA területére megírt a kezelési és fenntartási terv társadalmi egyeztetése. Folytatódott a fészkek felderítési és fészekvédelmi tevékenység számokban.

Egész éven át folyamatos volt az adatgyűjtés (létszám, kor és ivari összetétel, élőhely használat, zavaró tényezők, veszélyeztető tényezők, fészkelések, stb.).Folyamatos volt az élőhely térképezés, a szárnyas és szőrmés predátorok felmérése, ezek fészkeinek és kotorékainak felderítése.

A 2008-as évben is folytattuk a tűzokvédelmi célú kultúrák létrehozását, fenntartását.

A területen gazdálkodókkal és a vadásztársaságokkal folyamatos kapcsolattartás keretében tájékoztatót nyújtottunk a programról.

„Kislilik Life” tevékenységek

1. A kis lilik helyhasználatának és vadászat általi veszélyeztetettségének értékelése a Hortobágy térségében (a projektben A.5 akció)
2. Biztonságos táplálkozóterületek biztosítása szántóterületeken a kis lilik számára a Hortobágyon (D.1 akció)
3. Gyepterületek javítása legeltetéssel és öntözéssel a kis lilik számára füves táplálkozóterület biztosítására a Hortobágy területén (D.2 akció)
4. A kis lilik éjszakázóhelyeinek javítása és fenntartása árasztással a Hortobágyon (D.3 akció)
5. A kis lilik veszélyeztetett helyzetével és határozásával kapcsolatos társadalmi tudatosság növelése, elsősorban a vadászok körében (E.1 akció)
6. A fennoskandináviai kis lilik-populáció monitorozása és a projekt célkitűzéseinek nyomonkövetése (F.3 akció)

„Kerecsen Life” (azonosító száma: LIFE06 NAT/H/000096) tevékenységek

A projekt gyakorlati megvalósítása 2007 januárjában vette kezdetét. Az egyik fontos tevékenység volt a jelenlegi költőállomány minél pontosabb felderítése, ami az általunk évek óta ismert revírek rendszeres ellenőrzésén túl az egyéb, potenciális fészkelőhelyek vizsgálatára is kiterjedt. Fontos akció volt az ürgetelepítés, az ürgéket a repülőterekről fogtuk be az erre a célra gyártott élvefogó csapdák segítségével. Tavasszal a fiókák nagy részét meggyűrtük speciális, ún. PIT-gyűrűvel is, amely a később költésbe kezdő madár egyedi azonosítását is lehetővé teszi rádiójelek detektálásának felhasználásával. A projekt társadalmi tudatosságot célzó részeként kiraktunk több száz posztert, illetve 3 db információs táblát, ami a nagyközönség számára is közérthető módon nyújt bepillantást a faj biológiájával és védelmével kapcsolatos ismeretekbe. A program keretében mesterséges költőládák lettek kihelyezve.

„Kék vércse Life” (azonosító száma: LIFE05 NAT/H/000122) tevékenységek

A program tevékenységei három területen (Hortobágy, Bihar, Jászság), négy természetvédelmi tájegységben folytak: Hortobágy, Nagykunság, Bihari-sík, Közép-Tisza-Jászság.

A program keretében mesterséges költőládák lettek kihelyezve (Hortobágy, Bihar, Jászság). Elvégeztük a korábbi években kihelyezett ládák karbantartását, a Hortobágyon a régebbi típusok tükörrel lettek ellátva. A őszi-téli hónapokban fokozottan ellenőriztük a vetési varjú telepeket, a falopások csökkentésére. Felmértük a veszélyes légvezetékeket, a Hortobágy térségében egy vezetékszakas szigetelve lett. A telepített facsoportok és pótlások ápolása több alkalommal megtörtént a Hortobágyon és a Jászságban. Az integrált monitoring keretében felmértük a vetési varjú telepeket, folyamatosan nyomon követtük a kék vércse

telepes és szoliter költséket. A költségek biztosítása érdekében a Hortobágyon és a Jászságban a telepeken folyamatosan üzemeltettünk nyestcsapdákat. A színes gyűrűzési program keretében fiókákat jelöltünk meg egyedi színes gyűrűvel. Az őszi gyülekezést nyomon követtük minden helyszínen.

4.5. Vagyonkezelés

A vagyonkezelési tevékenység során, a HNPI kezelésében, ill. tulajdonában lévő tárgyak: föld, épületek, építmények, járművek, stb. nyilvántartását, kezelését, állagmegőrzését, bérbeadását, működésének biztosítását végezzük. Az Állami Erdészeti Szolgálat által kijelölt, saját vagyonkezelésben lévő erdőkön végezzük a természetvédelmi célú erdészeti kezelést is. Ezen kívül feladatkörünkbe tartozik az Igazgatóság különleges rendeltetésű vadászterületein - természetvédelmi szempontok szerint - folyó vadgazdálkodás továbbá a halászati vízterületeken folytatott természetvédelmi célú halászati kezelés.

2008-ben a pályázati (Bereg Life, Egyek Pusztakóócsi Life, KIOP) forrásból 996 hektár, költségvetési kártalanítási forrásból 374 saját költségvetési forrásból további 24 hektár (összesen: 1394 ha) termőföldet vontunk a Magyar Állam tulajdonába és a HNPI vagyonkezelésébe, így 2008. végére a saját vagyonkezelésben, ill. tulajdonosi jogok gyakorlójaként kezelésünkben lévő földterület megközelítette a 100.000 hektárt. A HNPI működése és eszközei révén a vagyonkezelésében lévő területeken természetvédelmi célú vagyongazdálkodási- és természetvédelmi kezelési tevékenységet folytat.

A vagyonkezelésünkben lévő területek 79 %-át haszonbérleti szerződés útján hasznosítottuk. A 78.701 hektárból több mint 17.000 hektárt természetvédelmi fenntartási kezelésbe, a többit haszonbérbe adtuk. 2008-ban több mint 100 jogi és mintegy 650 természetes személlyel, közel 1.000 bérleti szerződés volt érvényben. 2008. évben Igazgatóságunk – tekintettel a vagyonkezelési szerződések terén ismert bizonytalansági tényezőkre – nem kötött új haszonbérleti szerződéseket. 2008. december 31-i lejáratú 55 db szerződés hosszabbítása történt meg 1 éves határidővel.

A 2008-as gazdálkodási évben is jellemző volt gazdálkodói oldalról a haszonbérlet iránti fokozott érdeklődés. A haszonbérbeadásoknál gyakran jelentkező birtokügyi rendezés lehetőségeit az AKG program 2009-ig tartó gazdálkodói kötelezettségei, az átvállalások korlátozott lehetőségei jelentősen beszűkítik.

Természetvédelmi célú gazdálkodási tevékenysége keretében az alábbi agrártámogatásokra nyújtott be támogatási kérelmet az igazgatóság.

Támogatási formák a saját használatú területeken

SAPS		3.167,49 ha
Agrár- Környezetgazdálkodás	Alapszintű szántóföldi célprogram	178,47 ha
	ÉTT lucernaterm. túzok élőhely fejlesztési előírásokkal	45,98 ha
	Füves élőhelyek kezelése	178,57 ha
	Őshonos állatok tartása- juh	185 db
Kiegészítő nemzeti támogatás	Egyes szántóföldi növények termesztése	87,51 ha
	Anyatehéntartás támogatása	46 db
	Anyajuhtartás támogatása	380 db

Agrártámogatásokból származó források, 2008. év

Támogatási forma	ME (ha; db)	Támogatási összeg (Ft)	Átutalás megtörténte	
Egyszerűsített területalapú támogatás (SAPS)	3167,49	99 551 043	Nem	
Egyes szántóföldi növények kiegészítő nemzeti támogatása	87,51	980 112	Nem	
AKG*	Alapszintű szántóföldi célprogram	178,47	4 374 300	Nem
	ÉTT lucernatermesztés tűzok élőhely- fejlesztéssel	45,98	3 065 372	Nem
	Füves élőhelyek kezelése	178,57	2 625 872	Nem
	Őshonos juh	185	952 288	Nem
AKG összesen		11 017 831		
Anyatehéntartás támogatása (Termeléshez kötött)	46	1 449 000	Nem	
Anyatehéntartás támogatása (Termeléstől elválasztott)	46	430 100	Nem	
Anyajuhtartás támogatása	380	623 200	Igen	
Anyajuh de minimis	380	471 200	Nem	
Anyajuhtartás KAT területen	441	617 400	Igen	
Összesen		115 139 886		

* Az Igazgatóság AKG támogatása jelenleg fellebbezés alatt van a döntéstől függően kerül kifizetésre a támogatási összeg

A Hortobágyi Nemzeti Park Igazgatóság 2008. évben a saját vagyionkezelésben és saját hasznosításban lévő területei közül 3.167 hektáron igényelt egységes területalapú támogatást. A támogatási rendszerekben szerepeltetett területekből 2.765 hektár gyep hasznosítású, 401 hektár pedig szántó hasznosítású. A szántóterületből 184 hektáron lucernatermesztés, 182 hektáron abraktakarmány termesztés folyt, melyet az állatállomány és a vadállomány téli takarmányozására használtunk fel. 36 hektár terület pihentetett hasznosításba került, melyeket a 2008/09 gazdálkodási évtől kezdődően vonunk be szántóföldi művelésbe. A HNPI saját hasznosításban lévő területein a „Helyes mezőgazdasági és környezeti állapot” elérésére 2008-évben a meglévő géppark fejlesztése 2009-re úthúzódóan egy 90 LE traktor beszerzésével bővül, továbbá 1 db 18 tonna össztömegű pótkocsi vásárlása történt meg. Jelentős beruházási tevékenység volt a Hortobágy-Halastón található állattartó telephely rekonstrukciója, amely révén 80 férőhelyes szarvasmarha (vagy bivaly) téli elhelyezése van lehetőség.

4.5.1. Saját állatállomány

Az Igazgatóság állattenyésztési tevékenysége elsősorban génmegőrzési valamint természetvédelmi területkezelési célú.

A *Hortobágyi Nemzeti Parkban* található Szatmári telken tartott hortobágyi racka juh állományt létszámában növelni nem kívánjuk, cél a fekete racka törzsállomány kialakítása és az árutermelő állomány felszámolása. 2008-ban a törzsállományban minőségi célú selejtezés került végrehajtásra.

A *Bihari-sík Tájvédelmi Körzetben*, Berettyóújfalu község határban, a Csapó tanyán kialakított bemutató terület - 130 hektár - természetvédelmi kezelését, a nádas területek kilegeltetését szolgálja a 93 db-os bivaly állomány. Az élőhely-kezeléssel érintett területen a villanypásztor rendszer bővítésre került.

A *Hajdúsági Tájvédelmi Körzetben*, Hosszúpályi külterületen lévő Fehér tó nevű területrészen, 134 hektáron legeltetett szürke marha gulya állomány záró létszáma 46 db. Az

állatok téli elhelyezésére Konyár településen található téli szállás 500 m² területű kifutóval bővült, továbbá újabb fagymentes önitató került üzembe helyezésre. A tájegységben lévő természetvédelmi-vagyonkezelési feladatok gépi munka szükségletének biztosítására beszerzésre került 1 db tárcsás fűkasza, és 1 db tarkatorra szerelhető homlokrakodó.

A hortobágy Karácsonyfoki, Malomházai és Pentezugi területrészein legeltetett szürke marha, Heck marha és Przewalski ló állományok létszáma a 2008-as évben is gyarapodott, továbbra is hatékonyan szolgálják a gyepterületek hatékony természetvédelmi kezelését.

A HNPI gazdálkodásában lévő állatállomány, 2008. december 31.

Faj	Fajta	Egyedszám (2007. dec. 31., db)	Egyedszám (2008. dec.31., db)
Szarvasmarha	Magyar szürke	92	71
	Heck marha *	107	178
	Összesen	199	249
Bivaly		79	93
Juh	Anyajuh	299	317
	Tenyézkos	30	29
	Növendék	129	166
	Összesen:	458	512
Ló	Póni ló	4	3
	Nóniusz	0	
	Magyar sport ló	68	70
	Összesen:	72	73
	Przewalski ló	97	120
Szamár		1	1
Sertés	Mangalica	0	0
Egyéb	Welsh terrier	0	1

4.5.2. Vadászterületek

HNPI, mint vadászatra jogosult kezelésében lévő vadászterületek

2007. március 1- 2017. február 28.

srsz.	Vadászterület megnevezése	Kiterjedése (ha)
1.	09-901710-430 Hortobágyi vadászterület	54.057
2.	16-755710-430 Szolnok megyei vadászterület	14.206
	Összesen:	68.263

A HNPI vadgazdálkodási tevékenységét, az 1996. évi LV. tv, a hivatkozott törvény szerint elkészült vadgazdálkodási üzemterv, illetve a Természetvédelmi Hivatal által kiadott „Szakmai irányelvek” c. szabályozás határozza meg.

A Hortobágyi Nemzeti Park Igazgatóság a jelenleg folyó üzemtervi ciklusban (2007. március 1. – 2017. február 28.) két vadászterületen vadászatra jogosult, mely vadászterületek csaknem teljes egészükben védett természeti területeket tartalmaznak. A vadászterületeken belül a HNPI vagyonkezelésében lévő termőföldek aránya eléri a 90-95 %-ot. Mindkét vadászterület,

az I. fokú vadászati hatóság határozata alapján természetvédelmi célú különleges rendeltetéssel került nyilvántartásba.

A HNPI jogosultsága alá tartozó vadászterületek jellemzői a következők:

„ Hortobágyi vadászterület” : kiterjedése 54.057 hektár, többségében Hajdú-Bihar megyei közigazgatási területeket foglal magába, mely alapján szakigazgatásilag a H-B. megyei vadászati hatósághoz tartozik

„ Egyek-Pusztakócsi vadászterület” : kiterjedése 14.206 hektár, felügyeletét a J-N-SZ. megyei vadászati hatóság látja el.

Vadászterületeinken a Vtv. által kötelezően előírt hivatásos vadászok alkalmazása úgy teljesül, hogy 3 fő főfoglalkozású hivatásos vadász, és kapcsolt munkakörű hivatásos vadászok kerültek regisztrálásra a vadászterületen.

A kapcsolt munkakörű hivatásos vadászok alapszabályukat tekintve természetvédelmi örök, ökológiai felügyelők, vagyongazdálkodási előadók.

Igazgatóságunk évről évre pályázatot nyújt be a vadgazdálkodási alapról elnyerhető, vissza nem térítendő élőhelyfejlesztési, és fajvédelmi támogatásokra, mellyel 2008-ban két nyertes pályázattal bővültek az Igazgatóság forrásai.

Az élőhelyfejlesztési projektek úgy kerülnek kijelölésre, hogy a vadászható vadfajok mellett, más védett és fokozottan védett fajok is részesülnek ennek előnyeiből (daru, vadlúdfélék, túzok, vetési varjú). Az igazgatóság Egyek-Pusztakócsi LIFE programja keretében létesült 80 hektár lábbon hagyott sávós vadföld, amelyen a vadászható vadfajokon kívül jelentős létszámú daru, vadlúd, és vadréce is táplálkozott. Ezen túl a vadföldeken feldúsult szántóföldi rágcsáló létszám sok ragadozó madár számára is kedvező táplálékot biztosított. A tervezés alá eső vadfajok tekintetében a természetvédelmi szempontból közömbös, vagy kívánatos vadfajok esetében erősen extenzív a hasznosítás mértéke.

Azon vadfajok esetében, amelyek természetvédelmi szempontból problémát okoznak, a jogszabály által biztosított keretek között minden eszközt alkalmazunk az állomány-szabályozás érdekében (vaddisznó esetében, a löfegyveres vadászat mellett élő befogók használata)

Egyik nagy probléma a róka állomány felszaporodása, mely részben a hazai veszettség elleni immunizáció következménye másrészt az eddig eredményesen használt kotorék füstölés tiltásának tulajdonítható.

Másik problémás vadfaj a dolmányos varjú, mely a földön és fán fészkelő madarak fészekaljait egyaránt károsítja, és bizonyíthatóan jelentős negatív tényező pl. a túzok állomány létszámára.

A jelenlegi jogszabályi környezetben a fent említett ragadozók hatékonyabb állomány szabályozása érdekében valamennyi legális élve fogó csapdázási módszer alkalmazására törekszik.

Igazgatóságunk a 2007.-2008. vadászati évtől kezdődően bérvadászati szerződést kötött két szomszédos vadászatra jogosulttal, akik az előző üzemtervi ciklusban a jogosultságuk alá tartozó területre kaptak bérvadászati lehetőséget úgy, hogy ezért ellátják a természetvédelmi szempontok alapján fontos vadászati feladatokat, és emellett éves bérvadászati díjat fizetnek. A 2007.-2008. vadgazdálkodási évre megkötött két bérvadászati szerződés összes értéke összesen 1.760 e Ft+ Áfa.

A 2008.-2009-es vadászati év hasznosítási tényszámai (darab, 2009. január 27.-i állapot szerint)

Vadfaj	Hortobágyi vadászterület	Szolnok megyei vadászterület	Összesen
Vaddisznó összesen	146	67	213
Ebből élve befogott	0	0	0
Őz	73	25	98
Dolmányos varjú	160	35	195
Szarka	32	17	49
Róka	240	21	261

Az idegen jogosultságú vadászterületek:

Igazgatóságunk a vadászterület kialakítási eljárásokban a Kincstári Vagyoni Igazgatóság által meghatalmazott képviselőként járt el a Magyar Állam azon földterületeinek tekintetében, amelyek a HNPI vagyonkezelésében állnak.

A földtulajdonosi gyűléseken törekedtünk az 51 % -os állami tulajdonhányad elérésére, illetve a Magyar Államot megillető területbérleti díj közvetlen érvényesítésére úgy, hogy az pénzben kerüljön kifizetésre.

A HNPI a földtulajdonosi gyűléseken képviselt álláspontját a többi állami meghatalmazott álláspontjával egyeztette, ellentétes képviselő az állami meghatalmazottak részéről nem fordult elő.

A földtulajdonosi meghatalmazás kapcsán a természetvédelmi érdekek teljesülését közvetlenül is elősegítjük, természetesen ez minden esetben a képviselt tulajdoni arány függvénye is egyben.

2008. évben az MNV. ZRt visszavonta az Igazgatóság vagyonkezelése alatt álló állami földterületekre adott általános vadászati meghatalmazást. Ehelyett eseti meghatalmazás kiadására van lehetőség, ami az ügyintézési időtartamok és a csatolandó dokumentumok figyelembe vételével csaknem lehetetlenné teszi a meghatalmazás beszerzését és így a képviselő ellátását.

4.5.3. Halászati vizek

Sorszám	A halászati víztér megnevezése (ahol a HNPI-é a kezelői jog)	Kiterjedése (ha)
1.	Miskafoki Holt-Tisza	20
2.	Hortobágy folyó	76
Összesen:		96

Sorszám	Országos jelentőségű védett halastavak	Kiterjedése (ha)	Kezelési terv (+/-)
1	Hortobágyi Halastó	1 685	+
2	Polgár - Folyási halastavak	717	+
3	Csécsi-halastó	528	+
4	Ohati-tavak	290	+
5	Virágoskúti-tavak	268	+
6	Fényes-tavak	257	+
7	Derzsi-tavak	192	+
8	Gyökéerkúti-tavak	186	+
9	Kungyörgy-tó	157	+
10	Akadémia-tavak	124	+
11	Malomházi-tavak	80	+
12	Kecskeri-tó	154	+
15	Kónyai-tó	28	+
14	Bócsai-halastó	40	+
Összesen:		4 706	

A Miskafoki-holtág (más elnevezés szerint: Tiszacsegei Nagyerdei Holt-Tisza) a Hortobágyi Nemzeti Park területén fekszik. A halászati jogot (mint az állam önálló halászati jogának gyakorlója) a HNPI gyakorolja. Hasznosítását az elmúlt évben 1 fő kisszerszamos halász, illetve a Tiszacsegei Horgász és Természetvédelmi Egyesület végezte. A helyi horgászegyesülettel együttműködve 500 kilogramm kétnyaras tiszai nyurgaponty került telepítésre, az őshonos halállomány pótlása céljából.

A HNPI gyakorolja a halászati jogot, a Hortobágy folyó 76 kilométeres szakaszán. 2008.-ban 365 kg halat, kizárólag őshonos halfajt (pl. nyurga ponty, harcsa, süllő, compó, csuka) telepítettünk. A víztér halászati hasznosításában közreműködik a Nádudvari Sporthorgász Egyesület és két fő kisszerszamos halász, akikkel éves megbízási szerződést kötöttünk.

A Kónyai tóegységet 2008.-ban kivontuk az agrár- környezethazdálkodási program extenzív halastavak célprogramjából, mert a tavak rossz műszaki állapota következtében lehetetlenné vált a célprogram előírásainak megfelelő halastavi gazdálkodás, így a tavak üzemeltetését átmenetileg szüneteltetjük.

4.5.4. Természetvédelmi erdőkezelés, erdőgazdálkodás

Erdészeti kezelésünk alapvető célja a védett területeken őshonos fafajokkal történő gazdálkodás, cserefelújítás, az idegenhonos fafajú állományok átalakítása őshonos fafajokkal. Ehhez a keretet a tíz évre szóló üzemtervek biztosítják. Feladatunk a természeti értékek maximális megóvása mellett az üzemterv szerinti tartamos erdőgazdálkodás folytatása.

Az Igazgatóságunk több mint 5,700 hektáron kezeli az állami tulajdonú erdőterületeket. 2008-ban vártuk, hogy átkerülnek a HNPI vagyionkezelésébe a jelenleg még Állami Erdészeti Zrt.-k (Északerdő Zrt., Nyírerdő Zrt.) kezelésében, a HNP törzsterületén lévő erdők, a Nyírerdő Zrt.-től 1087 hektár, az Északerdő Zrt.-től 139 hektár. A területek kezelői jogának rendezése 2008-ban nem történt meg, ami bonyolulttá teszi a folyamatos erdősítések sorsát. 2008-ban a HNPI és a Nyírerdő Zrt. megállapodott abban, hogy az átvételre kerülő folyamatos erdősítések ápolását a HNPI végzi az erdősítések távlati érdekében.

Ebből a területből 220 hektáron van folyamatos erdőfelújítás és 163,6 hektár erdőtelepítés, ezek azok a munkálatok, amelyek a tényleges ráfordítások tetemes részét kiteszik. Ez a 383 hektár terület 6 megyében szétszórva helyezkedik el. A felújításoknál sok problémát okozott, hogy 2008-ban 3 alkalommal öntötte el a Tisza az árterületet, ezzel nehezítette az ápolási munkákat, illetve a mély fekvésű helyeken csemete pusztulást is okozott.

Az éves fahasználati munkák nevelő vágásokból (tisztítás, gyérítés), valamint az üzemtervek szerint meghatározott véghasználatokból állnak. Az éves fakitermelés 21.500 m³ nagyságrendű, a keletkező felújítási kötelezettség 75,0 hektár.

Az erdészeti munkáknál erőteljesen beindítottuk az üzemtervi lehetőségek szerinti gazdálkodást, ez eredményezte a fahasználati munkák, ennek vonzataként az erdőfelújítások növekedését.

A folyamatban lévő telepítési, ápolási, fahasználati munkákat továbbra is vállalkozókkal végeztettük a beadott árajánlatok és a megkötött keretszerződések alapján. 2008-ban kilenc vállalkozóval voltunk szerződéses kapcsolatban. A munkák megszervezésénél nagy gondot jelent az erdőterületek szétszórtsága, elaprózottsága.

Az erdőművelési feladatoknál főként a folyamatos erdőfelújításoknál sok problémát okozott az elhúzódó terület átvétel, sok terület elgyomosodott, eredménytelenné vált. Ezeket a hiányosságokat fokozatosan számoljuk fel.

A fahasználatból keletkező árbevétel nagy részét a természetvédelmi kezelés részét képező erdő felújítási munkákra fordítjuk.

A végrehajtott feladatokat a következő táblázat tartalmazza

A Hortobágyi Nemzeti Park Igazgatóság erdészeti munkáinak összesítő kimutatása					
ERDŐFELÚJÍTÁS		J-N-Szolnok megye	Hajdú Bihar megye	Szabolcs.Szatmár megye	HNPI Összesen
Talajelőkészítés	ha	29,45	21,4		50,85
erdősítés I kivitel	ha	32,85	21,4	6,1	60,35
Pótlás	ha	17,8	5		22,8
folyamatos erdő		109,2	86,8	23,1	219,1
kézi ápolás	ha	151,2	196,4	69,3	416,9
gépi ápolás	ha	294,2	316,5	92,4	703,1
FAHASZNÁLAT					
Véghasználat	ha	46,79	22,3	6,1	75,19
	m3	13766	3589	1250	18605
Törzskiv gyérítés	ha	29,62	45,8	13,5	88,92
	m3	1198	789	520	2507

Tisztítás	ha		68,7	13,9	82,6
	m3		286	110	396
összes m3		14964	4664	1880	21508
ERDŐTELEPÍTÉS Nemzeti EU					
erdősítés I kivitel	ha				
kézi ápolás	ha				
gépi ápolás	ha			172,5	172,5
ERDŐTELEPÍTÉS LIFE					
erdősítés I kivitel	ha			66,34	66,34
kézi ápolás	ha				
gépi ápolás	ha			120,0	120,0

Középtávú terveink között szerepel:

- törzsterület tájképi formálása erdészeti vonatkozásban. Ez a déli pusztarészek visszaalakítását alapvetően fátlan pusztává, az északi részeken pedig a ligetes erdőssztyepp jelleg fenntartását jelenti. Ebből kifolyóan az érintett, kivonásra kerülő erdő területek pótlásáról cserefelújításokkal kell gondoskodni. Ezt a tevékenységet 2008-an elkezdtük 4 erdőréssz kitermelésére került sor

-az agresszíven terjeszkedő akác, amerikai kőris fajok visszaszorítása az értékes tölgy termőhelyekről.

-az átvett nemes nyár állományok átalakítása őshonos elegyes keményfás, puhafás ártéri erdőkké.

Természetközeli erdészeti technológiák bevezetése (Pro Silva módszer alkalmazása, folyamatos erdőborítás mellett átalakítani, felújítani állományokat, részleges talaj-előkészítés, stb.) A részleges talajelőkészítés elvégzéséhez vásároltunk egy talajmarót makkvetővel együtt.

HNPI kezelésében lévő erdőterületek

Területi elhelyezkedés		ingatlan nyilvántartás szerint tulajdonos: Magyar Állam, kezelő HNPI	üzemtervi adatok szerint: gazdálkodó HNPI
		ha	ha
Hajdú- Bihar megye:		1726,91	1589,03
Szabolcs-Szatmár-Bereg megye		1653,95	1761,23
Jász-Nagykun-Szolnok megye		1163,7	2044,9
Ebből:	Szolnoki körzet		793,1
	Tiszafüredi körzet		1229,5
	Jászberényi körzet		22,29
Heves megye		180,23	180,23

Borsod megye			216,96	143,63
Csongrád megye			42,11	
Összesen:			4.984,16	5719,02

Az erdészeti szakmai feladatokat Szabolcs-Szatmár-Bereg megyében 1.761 hektáron az előző évekhez hasonlóan 1 fő erdőmérnök és 1 fő erdésztechnikus látja el a természetvédelmi őri feladatai mellett.

Hajdú-Bihar és Borsod megye erdészeti feladatait 2008. 01. 16-tól 3 fő erdésztechnikus látja el, melyek közül 2 fő csak erdészeti munkákat végez, 1 fő a természetvédelmi őri feladatai mellett végez erdészeti munkát.

A létszámbővítést az indokolta, hogy a Hortobágyi Nemzeti Park területén található állami tulajdonú erdőterületek (1.277 hektár) kezelői jogát megkapja a HNPI. A területek átvétele 2008. december 31-ig nem történt meg, reméljük rövidesen rendeződik az erdők sorsa.

Jász-Nagykun-Szolnok megye, Heves megye, Csongrád megye erdészeti feladatait 2188 hektár területen 1 fő erdőmérnök végzi a rábízott egyéb feladatai mellett.

A tulajdonviszonyok rendezésében előrelépés történt, hiszen az eddig Tsz földhasználati joggal bíró erdőterületekből megvásárlásra került Tiszabón 265 hektár Nagyréven, Tiszainokán és Tiszakürtön 191 hektár erdőterület, így a gazdálkodásba vont terület 456 hektárral bővült.

További területrendezések várhatók, hiszen elkészült Tiszaroff erdőterületeinek (612 hektár) az értékelése is, a kisajátítási folyamat elindult.

4.6. Érzékeny Természeti Területek (ÉTT)

A Hortobágyi Nemzeti park Igazgatóság területén a kiemelten fontos Érzékeny Természeti Területek (ÉTT) közül kettő működik, a Szatmár-Bereg és a Beregi-ártér ÉTT. A Beregi-síkon mindösszesen 37 település határát érintő fizikai blokk, 40.386,6 hektár érintett a működő célprogramban.

Bereg térségében a támogatást nyert területek mintegy 70%-án az ÉTT-hez tartozó programcsomagokban vesznek részt a gazdálkodók. 2008. évben az agrár-környezetgazdálkodási intézkedések nem kerültek újból meghirdetésre, így az ÉTT programban részt vevő gazdálkodók száma nem változott.

A KVVM Szakállamtitkárságáról származó adatok szerint a Szatmár-Bereg és Beregi-ártér ÉTT programban 399 támogatást nyert gazdálkodó vesz részt, közel 8700 hektár területtel. Ez körülbelül 378 millió forint kifizetést jelentett 2006.-2008.között az ÉTT-n.

A területek megoszlása pályázat és művelési ág szerint az alábbi:

ÉTT szántó: 5.621 ha (45%)

ÉTT gyepek: 3.076 ha (25%)

Egyéb AKG: 3.699 ha (30%).

Területek ellenőrzése:

Az ellenőrzött ÉTT területek nagyobb része szántó (kb. 1010 hektár), kisebb része gyepek (kb. 154 hektár). A területek legnagyobb része művelés alatt áll.

A rendeletek által előírtakat betartják, az MVH ellenőrzési módszere azonban gyakran olyan beavatkozásokra készteti a gazdálkodókat, ami a természetvédelmi szempontoknak nem kedvez. A szántóterületek esetében csak a bevetett terület számít támogatott területnek, ami

általában kisebb méretű, mint a tulajdoni lapon szántó művelési ágban szereplő terület (tekintve, hogy kiméréskor több esetben a mezsgyét, holtmedret, vízállást, árkot, fasort is belemérték egy művelési ágba). A lehívható legnagyobb támogatási összeg érdekében a gazdálkodó megpróbál akkora területet bevetni, amekkorára a földhasználati vagy tulajdonosi jogviszonya feljogosítja. A következmény az, hogy a mezsgyét, kisebb holtmedret, vízállást beszántja, a fasort kivágja. Gyepterületek esetében a bokorcsoportokat, facsoportokat megritkítja, vagy kivágja.

Ezek a tevékenységek az ÉTT programban megfogalmazott és elvárt célokkal ellentétesen hatnak. Összességében csökkenhet a terület tagoltsága és változatossága, a művelt területeket elválasztó „élő”- és bűvőhelyek, melyek megőrzése megítélésünk szerint a program egyik alapvető célkitűzése.

Felülvizsgálat:

Az érzékeny természeti területekről szóló 2/2002. (I.23.) KöM-FVM együttes rendelet 10. § (4) bekezdésében foglaltak értelmében aktuálissá vált az érzékeny természeti területeken (ÉTT) elindított programok természetvédelmi szempontú felülvizsgálata.

A Hortobágyi Nemzeti Park Igazgatóság illetékességi területéhez tartozó ÉTT-k közül a Szatmár-Bereg, Beregi-ártér, és tervezett új ÉTT-ként a Szatmár-ÉTT felülvizsgálata történt meg 2008-ban.

A felülvizsgálat elsődleges célja volt a határvonalak megújítása, figyelembe véve a program eddigi tapasztalatait, valamint az időközben kijelölt Natura 2000 területek elhelyezkedését. A felülvizsgálat részét képezte továbbá az egyes területeken igényelhető célprogramok meghatározása, és az ÉTT-k belső zónarendszerének kialakítása.

5. Jogi tevékenység

5.1. Hatósági eljárások

Ügyek típusa	Ügyek száma (db)
Összes főszám	2649
Összes alszám	17952

	2008	
KÖTEVIFE-k	Érkezett iratok száma (db)	Megkeresések száma (db)
Tiszántúli KÖTEVIFE	311	212
Felső-Tisza-Vidéki KÖTEVIFE	410	241
Közép-Tisza-Vidéki KÖTEVIFE	132	188
Észak-magyarországi KÖTEVIFE	3	3
Észak-dunántúli KÖTEVIFE	0	0
Dél-dunántúli KÖTEVIFE	0	0
Alsó-tisza-vidéki KÖTEVIFE	0	0
Összesen:	856	644

2008. évben a 276/2005. (XII.20) Korm. rendelet és a 347/2005.(XII.23.) Korm. rendelet alapján a természetvédelmi hatósági, szakhatósági feladatokat a környezetvédelmi, természetvédelmi és vízügyi Felügyelőségek látták el. Igazgatóságunk szakértőként közreműködött - a Felügyelőség megkeresése esetén - a természetvédelmi hatósági, szakhatósági, valamint a tájvédelmi szakhatósági eljárásokban. A 253/2004. (VIII. 31.) Korm. rend. 3 § (1.) bek. f.) pontja alapján fegyvertartási engedélyek kiadásához az Igazgatóság nyilatkozata szükséges, ez 2008. évben 1557 esetben fordult elő. Ugyanakkor megjegyzendő, hogy a megkeresések számos esetben továbbra is „informálisan” –telefonon, e-mailben történnek, valamint egy-egy megkeresésben akár több személy/helyrajzi szám is szerepelhet, amit az ügyiratszám nem tükröz.

5.2. Bírságok

	Ügyek száma	Kiszabott bírság összege (e Ft)
Szabálysértési eljárás	284	320
Helyszíni bírság	30	272
Összesen	314	592

5.3. Büntető ügyek

	Feljelentések száma	Eredményes	Eredménytelen
Természetkárosítás	28	3	8
Egyéb büntető ügyek	16	4	5

*folyamatban 18 db.

5.4. Polgári perek

	Ügyek száma	Nyert	Vesztett	Folyamatban
Polgári eljárások	11	1	1	9

5.5. Szabálysértés

2008. évben 284 szabálysértési eljárást folytattunk le. A természetvédelmi szabálysértési eljárás a Természetvédelmi Őrszolgálat munkatársainak feljelentése, vagy intézkedése következményeként, rendőrségi feljelentés alapján, valamint polgárőrök kezdeményezésére indult. A három megyében a Vízügyi Rendőrkapitányság 158 esetben tett feljelentést. A rendőrség a legtöbb esetben a Természetvédelmi Őrszolgálattal tartott közös ellenőrzést követően kezdeményezte a szabálysértési eljárást. A lefolytatott szabálysértési eljárások - kivéve a folyamatban lévőket - minden esetben érdemi döntéssel zárultak. A folyamatban lévő szabálysértési eljárások esetében 93 fő ellen a Szolnoki Vízügyi Rendőrkapitányság 141 alkalommal tett feljelentése alapján a JNSZ Rendőr-Főkapitányság Bűnügyi Igazgatóság Gazdaságvédelmi Osztálya büntetőeljárást folytat. Ennek eredményétől függ a felfüggesztett szabálysértési eljárások lezárása.

5.5.1. Szabálysértési eljárások

21 esetben figyelmeztetési intézkedésre került sor a szabálysértés súlyát és az eljárás alá vont személyi körülményeit, valamint az elkövetés körülményeit mérlegelve, 154 esetben került sor pénzbírság kiszabására. Az összes kiszabott bírság összege: 320.000. Ft.

A Természetvédelmi Őrszolgálat munkája szempontjából a következők szerint alakult az év:

Feljelentések száma az eljárás alá vontak tekintetében (őrszolgálat):

Hortobágy Természetvédelmi Tájéegység: 8

Nagykunsági Természetvédelmi Tájéegység: 12

Szatmár-Beregi Természetvédelmi Tájéegység: 11

Közép-Tisza Jászsági Természetvédelmi Tájéegység: 3

Egyéb hatóságok és személyek által kezdeményezett szabálysértési eljárások:

Rendőrség: 158

Jegyző: 3

Polgárőr Szövetség: 16

A szabálysértések tekintetében leginkább érintett örkerület 2008. évben is a Közép-Tisza Jászság Természetvédelmi Tájéegység (Tiszabura, Tiszabő). A leggyakoribb szabálysértések: illegális fakivágás, jogosulatlan horgászat, tiltott helyen tartózkodás, tiltott módon közlekedés, sátorozás.

5.5.2. Helyszíni bírságok

Helyszíni bírság kiszabására 30 esetben került sor 272.000. Ft értékben. Ezekkel kapcsolatban az intézkedések jogszerűségét ellenőriztük illetve több alkalommal tartottunk tájékoztatót az intézkedések jogszerűségéről a kollégák részére. A beérkezett helyszíni bírság nyomtatványok alapján nyilvántartást vezetünk, figyelemmel kísérjük a befizetések megtörténtét, illetve szükség szerint megtettük a végrehajtási intézkedéseket. A legtöbbször tiltott helyen tartózkodással, jogosulatlan horgászattal kapcsolatos szabálysértések miatt került sor helyszíni bírság kiszabására. A helyszíni bírságokkal kapcsolatos helyszíni intézkedések jogszerűsége, valamint a nyomtatványok kitöltése javuló tendenciát mutat.

A helyszíni bírságok eloszlása a tájegységek között az alábbi:

Hortobágy Természetvédelmi Tájegység: 7

Nagykunsági Természetvédelmi Tájegység: 2

Szatmár-Beregi Természetvédelmi Tájegység: 19

Közép-Tisza, Jászsági Természetvédelmi Tájegység: 2

5.5.3. Büntetőfeljelentések

Büntetőfeljelentést 28 esetben tettünk természetkárosítás büntette miatt, ezen ügyek nagy része illegális fakitermelés miatt indult. Több esetben indult büntetőeljárás a Natura 2000 területen történt károsítás miatt.

6. Órszolgálat

	Felsőfokú végzettségű	Középfokú végzettségű	Összesen
Létszám	35	3	38
Az egy főre eső illetékességi terület (ha)	Átlagosan 46 842	Minimum 1 500	Maximum 150 000
Az egy főre eső védett természeti terület (ha)	4 108	1 200	8 000
Helyszíni bírságok száma			30
Az igazgatóságra tett szabálysértési feljelentések száma			284

6.1. Személyi feltételek

A Természetvédelmi Őrszolgálat szakmai továbbképzése és a lökészség fenntartó gyakorlat az előírásoknak megfelelően megtörtént.

2008-ban 8 természetvédelmi őrt vett fel a HNPI, így a Természetvédelmi Őrszolgálat létszáma 38 főre emelkedett.

6.2 Őrzési és hatósági feladatok

Tervszerűen végeztük a védett természeti területeken folyó területhasználattal összefüggő gazdasági tevékenység, elsősorban a nádvágás, kaszálás és a gyógynövény gyűjtés, valamint a legeltetés ellenőrzését. A fahasználattal, erdészeti munkákkal kapcsolatos ellenőrzést kiterjesztettük a védett természeti területeken kívülre is, mert az erdők, mint természeti értékek őrzése a falopások miatt a figyelem középpontjába került.

Tárgyévben továbbra is folytattuk a horgászattal összefüggő ellenőrzéseket főleg a Tiszatónán, a Tisza folyón, a Kecskeri víztározón és a Hortobágy vízrendszerén. Tavasztól rendszeresek voltak a piacok, ellenőrzései is.

A vadászatokat elsősorban a külföldi bérvadászat miatt ellenőriztük. Ismét megemelkedett az olasz bérvadászok száma, de vadászattal összefüggő intézkedéseink csak határátkelő helyeken voltak.

Együttműködési megállapodások, intézkedési tervek: Az ORFK-val kötött új együttműködési megállapodás alapján új intézkedési terveket készítettünk elő.

Hatósági táblák: Új táblákat 2008-ban nem szereztünk be, raktári készletből folytattuk a hiányzó hatósági táblák pótlását, amihez saját erdeinkből kitermelt akácoszlopokat használtunk.

6.3. Természetvédelmi kezelés, vagyonkezelés, környezeti nevelés, idegenforgalom kiemelkedő feladatai

A Bihari-sík Természetvédelmi Tájegységben kiemelkedő feladat volt az andaházi élőhely rekonstrukciós program fenntartása, fejlesztése és a hozzá kapcsolódó környezeti nevelő, szemléletformáló munka.

A Természetvédelmi Őrszolgálat részt vett a Kerecsensólyom, Kék vércse és Tűzokvédelmi Life programok lebonyolításában.

A Hajdúság-Dél-Nyírség Természetvédelmi Tájegységben folytatódott a Fehértó-tói tározó szürke marhával történő legeltetésének felügyelete, a láprétek kaszálással történő kezelése (réti angyalgöyök élőhelyek kezelése), cserjeirtás, valamint az adventív növényfajok visszaszorítása.

A Közép-Tisza-Jászság Természetvédelmi Tájegységben az Akolhádi mocsárrét fenntartási munkái mellett kiemelkedő feladat volt a HNPI vagyonkezelésébe került nemesnyaras erdők fafaj cseréje őshonos fajokkal.

A Nagykunság és Hortobágy Természetvédelmi Tájegységekben folytatódtak az ökoturisztikai fejlesztések, a puszták képét megtörő nemesnyár sorok kitermelése, befejeződött az Egyek-pusztakócsi tájrehabilitációs LIFE, új tájékoztató táblákat raktunk ki, megvásároltuk védettségi szint helyreállítása miatt a Bócsai legelőt.

A Nyírség-Szatmár-Bereg Természetvédelmi Tájegységben a Túristvándi fás legelőn és a Cégénydányádi kastélyparkban tovább folytatódtak a területfejlesztések, melyek a területek

állapotának javításán túl a bemutatás színvonalát is emelik. Zárult a magyar-ukrán interreg és a Közép-beregi síkség komplex élőhely rehabilitációját célzó LIFE program.

6.4. Tájegységenkénti összefoglaló adatok

Hortobágy Természetvédelmi Tájegység

Létszám: 8 fő. A tájegységvezető egyben a természetvédelmi őrszolgálat-vezető helyettes is, akinek van saját örkerülete is. Szeptemberben új tagja lett a Természetvédelmi Őrszolgálatnak, aki az északi puszták egy részén teljesít szolgálatot.

Járműellátottság: Jelenleg 3 db Ford Ranger, 1 db Land Rover D 90-es, 1 db Toyota Hilux, 1 db Lada Niva terepjárót, 1 db 25 LE-s motorcsónakot, 2 db Yamaha 125-ös motorkerékpár használnak szolgálati célra a természetvédelmi örök.

Számítástechnikai eszközellátottság: A tájegység irodában rendelkezésre áll 1 db telepített P3-as asztali számítógép, internet elérhetőséggel.

Természetvédelmi örök szolgálati eszközei: a szolgálat ellátáshoz szükséges alap és kiegészítő eszközök (kézitávcső, állványos távcső, fényképezőgép, mobiltelefon) rendelkezésre állnak.

Nagykunság Természetvédelmi Tájegység

Létszám: A Nagykunság Természetvédelmi Tájegységben 2008-ban továbbra is 5 fő természetvédelmi ör teljesített szolgálatot, tekintettel arra, hogy a többi természetvédelmi tájegységtől eltérően létszámfejlesztésre tájegységünkben nem volt lehetőség. Ebben a létszámba így továbbra is beletartozik a természetvédelmi őrszolgálat-vezető, aki egy személyben természetvédelmi tájegység-vezetői feladatokat is ellát.

Járműellátottság: Jelenleg 1 db Land Rover D 90-es, 1 db Land Rover D 110-es terepjárót, valamint időszakosan 1 db Land Rover D 90-es terepjárót, 2 db motoros tiszai ladikot, 1 db 25 LE-s motorcsónakot, 2 db Yamaha 125-ös motorkerékpárt és egy kerékpárt használnak szolgálati célra a természetvédelmi tájegység természetvédelmi őrei. A két Land Rover Defender (8 évnél idősebbek) folyamatos műszaki felügyeletre és felújításokra szorul, ezért ezek használhatósága egyre szűkül.

Számítástechnikai eszközellátottság: A tájegység irodában rendelkezésre áll 1 db 2000-es évjáratú P3-as asztali számítógép, internet elérhetőséggel. Az általunk berendezett kiállítóteremből az érintőképernyős számítógép visszakerült a Hortobágyi Látogatóközpontba. A természetvédelmi őrszolgálat-vezetői és tájegység-vezetői munkát továbbra is 1 db Toshiba lap-top segíti. Szemléltető eszközök: 1 db Canon projektor.

Természetvédelmi örök szolgálati eszközei: a szolgálat ellátáshoz szükséges alap és kiegészítő eszközök (kézitávcső, állványos távcső, fényképezőgép, mobiltelefon) jó állapotban rendelkezésre állnak. A természetvédelmi tájegység dokumentációs munkáját segíti novembertől 1 db Canon Cyber shot digitális fényképezőgép.

GPS: 1 db E-Trex Venture készülék áll rendelkezésünkre.

Közép-Tisza-Jászság Természetvédelmi Tájegység

Létszám: 2008 első felében négy fő természetvédelmi őr teljesített szolgálatot. Az év második felében további két fővel bővült a Tájegység létszáma. A munkába állt természetvédelmi őrök az év folyamán sikeres természetvédelmi őri vizsgát tettek.

Járműellátottság: jelenleg 2 db Ford Rangert és 1 db Suzuki terepjárót, 2 db motorcsónakot, 1 db motorkerékpárt használnak a természetvédelmi őrök.

Számítástechnikai ellátottság: a tájegység irodában 1 db telepített asztali számítógép található internet hozzáféréssel, továbbá 6 db laptop.

Természetvédelmi őrök szolgálati eszközei: a szolgálat ellátásához szükséges alap és kiegészítő eszközök rendelkezésre állnak (6 kézitávcső, 3 állványos távcső, fényképezőgép, mobiltelefon, 4 GPS).

Hajdúság-Dél-Nyírség Természetvédelmi Tájegység

Létszám: A tájegységben 5 fő természetvédelmi őr teljesít szolgálatot.

Járműellátottság: Jelenleg 2 db Ford Ranger terepjárót, 1db Lada NIVA terepjárót és 1 db Yamaha TW-125 motorkerékpárt használnak az őrök szolgálati célra. A Lada NIVA terepjáró 7 éves, hamarosan gondolni kell a lecserélésére. A két új őr saját gépkocsival közlekedik.

Számítástechnikai eszközök: A tájegység irodájában működik 1 db asztali számítógép, az őröknél van elhelyezve további 3 db laptop.

Természetvédelmi őrök szolgálati eszközei: a szolgálat ellátásához szükséges alap és kiegészítő eszközök (kézi távcső, állványos távcső, mobiltelefon) nagyrészt rendelkezésre állnak. Az újonnan belépett két őr fényképezőgéppel még nincs felszerelve, saját gépet használnak. 2 db Garmin GPS készülékkel rendelkezünk.

Bihari-sík Természetvédelmi Tájegység

Létszám: 5 fő természetvédelmi őr teljesített szolgálatot (ebben benne szerepel az 1 fős létszámfejlesztés).

Járműellátottság: 1 db Toyota Hilux, 1 db Lada Niva, 1 db Yamaha 125-ös motorkerékpárt használnak szolgálati célra a természetvédelmi őrök. A Lada Niva cseréje műszaki állapota miatt szükségessé vált.

Számítástechnikai eszközellátottság: A tájegység irodában egy db asztali számítógép van, A3-as nyomtatóval. Egyéb irodai eszközök: A tájegység irodában 1 db A3-as fénymásoló van. Természetvédelmi őrök szolgálati eszközei: a szolgálat ellátáshoz szükséges alap és kiegészítő eszközök (kézitávcső, állványos távcső, fényképezőgép, mobiltelefon, GPS) rendelkezésre állnak.

Nyírség- Szatmár- Bereg Természetvédelmi Tájegység

Létszám: Első félévében 6 fő természetvédelmi őr teljesített szolgálatot. Az év második félévében két természetvédelmi őrrel bővült a létszám.

Járműellátottság: A tájegységben 5 db terepjárót használunk (Ford Ranger, Land Rover Defender 90, Toyota Hilux és 2 db Lada Niva). Rendelkezünk még 2 db motorkerékpárral, 1db motorcsónakkal, valamint egy csónakmotorral (tiszai ladikra szerelve).

Számítástechnikai eszközellátottság: A meglévő számítástechnikai eszközök állapota és használhatósága megfelelő, az új kollégák nem rendelkeznek számítógéppel. Szemléltető eszközök: A ROP és a KAC pályázatokból beszerzésre került projektorok, DVD lejátszók és hangsugárzó eszközök, valamint az elkészült display falak színvonalas szemléltetést tesznek lehetővé. A megfelelő előadó- és kiállító terem hiánya rontja a felhasználhatóságukat.

A természetvédelmi örök szolgálati eszközei: A szolgálat ellátásához szükséges alap és kiegészítő eszközök (kézi távcső, állványos távcső, fényképezőgép, mobiltelefon) rendelkezésre állnak.

7. Költségvetés és vagyon

7.1. Kiadások

		Teljesítés (e Ft)
Működési kiadások	Személyi juttatás	432984
	Járulék	130388
	Dologi	638659
	Egyéb	9177
Felhalmozási kiadások	Intézményi beruházás	489329
	Felújítás	37932
	Egyéb felhalmozási kiadás	1000
	Egyéb központi beruházás	9912
Kölcsönök nyújtása		1 000
Kiadások összesen		1 750 381

7.2. Bevételek

		Teljesítés (e Ft)
Bevételek	Működési	769691
	Felhalmozási	255117
	Kölcsönök visszatérülése	
Bevétel összesen:		1024808
Költségvetési támogatás	Működési	754458
	Felhalmozási	
Támogatás összesen:		754458
Összes bevétel		1 779 266

7.3. Vagyon

2008. évi		Bruttó érték	Értécsökkenés	Nettó érték
Vagyoni értékű jogok		5 093 600	5 003 764	89 836
Szellemi termékek		114 951 654	90 799 533	24 152 121
Ingatlanok és kapcsolódó vagyoni értékű jogok	Földterület	19 970 263 643		19 970 263 643
	Telek	213 897 724		213 897 724
	Épület	1 434 300 961	155 497 083	1 278 803 878
	Épület	443 728 516	12 053 876	431 674 640
	Erdő (ültetvény)	29 406 660	4 445 430	24 961 230
	Halastó	193 432 301	35 365 473	158 066 828
	Különféle egyéb építmény	1 090 801 113	199 676 294	891 124 819
	Ingatlanhoz kapcs. v.jog	21 172 249	2 115 793	19 056 456
Gépek, berendezések, felszerelések	Ügyviteli	80 272 577	64 814 290	15 458 287
	Egyéb	329 260 942	161 046 036	168 214 906
	Képzőművészeti alkotások	1 885 100		1 885 100
Járművek		404 488 510	323 534 569	80 345 759
Tenyészállatok		36 571 654	9 676 028	26 895 626
Beruházások, felújítások (folyamatban lévő)		23 926 711		23 926 711
Összesen		24 278 502 261	973 228 636	23 280 738 732

7.4. Épületek

Az épület típusa	Száma (db)	Növekedés a tárgyévben (db)
Iroda	2	0
Szolgálati lakás	9	0
Állattartó épület	54	1
Egyéb állattartó építmény	40	3

Tanya, lakóépület	13	0
Pásztorszállás	38	0
Tájház, múzeum	11	0
Egyéb épület	21	

7.5. Eszközök

Az eszköz megnevezése	Száma (db)	Növekedés a tárgyévben (db)
Mezőgazdasági munkagép	40	2
Terepjáró	42	-1
Motorkerékpár	12	0
Kerékpár	44	0
Vizijármű	7	0
GPS	37	4
Videokamera	9	1
Digitális fényképezőgép	62	-6
Állványos távcső	42	-1
Kézi távcső	51	1
Éjjellátó készülék	0	0
Számítógép	159	8
Mobiltelefon *	120	11

* nagyértékű mobil telefon ebből: 7 db

8. Bemutató, oktatás, társadalmi kapcsolatok

8.1. Turisztikai infrastruktúra

Férőhely / befogadó-képesség (fő)	Állapotuk rövid értékelése
100 fő	A HNPI Látogatóközpont és Kézművesudvar épülete, berendezése megvalósult. 2008-ban teljes kapacitással működött. Ez évben 36.234 vendéget fogadott.

	<p>1.) Nagyiváni tájház 10 fő, az egykori paraszti lakószoba berendezése, használati tárgyai jó állapotban, az épület egyes részei viszont felújításra szorulnak. 2.) Meggyes csárda (1974) 20 fő, a csárdák egykori berendezését eredeti berendezési és használati tárgyakkal, jó állapotban, az épület egyes részei viszont felújításra szorulnak. Hortobágyi Körszín (40 fő) új kiállítása 2008-ban egész évben működött, a tágabb térség kézműves hagyományait mutatja be. 5.) Szálkahalmi bemutatóház 2002 és 2007-ben felújított kiállítása dioráma, tablók, szoftver és érintőképernyős monitoron keresztül mutatja be a szikes puszták talajtani jellemzőit és botanikai értékeit. 6.) Fehérgyarmati bemutatóház a Szamár-beregi tájegységi központban működik, a táj természeti és néprajzi értékeit dioráma és tablók segítségével tárja a látogató elé. 7.) Szatmárcsekei tájház, "Zsófi néni háza" az egykori beregi paraszti lakóházat hivatott bemutatni. 8.) Bátorligeti Ősláp múzeum, Bátorliget és térsége természeti értékeit mutatja be.</p>
	<p>A HNP bemutatásában fontosak a tanösvények, illetve az ún. bemutató területek, melyekre az idegenforgalom színvonalának fejlesztése érdekében az ökoturisztikai fejlesztéseinket koncentráljuk 1.) Szálkahalmi tanösvény a HNP szikes pusztái talajtani és botanikai értékeit; 2.) Öregtavi tanösvény a HNP-ben található extenzív halastavak és egykori mocsarak zoológiai értékeit. 3.); Egyek-pusztakócsi mocsarak tanösvény a Tisza egykori árterének mocsarait és természetvédelmi értékeit bemutató területeink. 4.) Tisza-tavi bemutató területen nem, mint vagyongazdálkodó, hanem mint természetvédelmi kezelő van jelen a HNPI, itt nyílt meg 2005 augusztusában „Tisza-tavi Vízi Sétány” elnevezéssel a pallóúton haladó tanösvény, mely 2008-ban teljes kapacitással fogadta a vendégeket, 27.000 látogatója volt. Idényben menetrend szerinti kishajóval, azon kívül előzetes bejelentkezéssel látogatható. Szakvezetés igényelhető.</p>
61 fő	<p>1.) Tiszafüredi Kemény kastély (12 fő): minden szobában külön fürdőszoba. Önellátás jól felszerelt konyhával. 2.) Bátorligeti kutatóház (10 fő): 1 közös fürdőszoba, főzési lehetőség biztosított, jól felszerelt konyha. 3.) Nagyiváni kutatószállás (4 fő): főzési lehetőség biztosított, 1 db közös fürdőszoba. 4.) Nyugati fogadóház (15 fő): 3 szoba fürdőszobás, 2 szoba az emeleten és 1 szoba a földszinten, ezekhez közös fürdőszoba a földszinten. 5.) Góros tanyai turistaszállás (20 fő): közös fürdőszoba, szerény konyhai felszereltség.</p>

8.1.1. Oktatóközpont

Név	Cím	Férőhely/ befogadóképesség	Állapot rövid leírása	Kihasználtság* (%)
Hortobágyi Nemzeti Park Látogatóközpont és Kézművesudvar	4071 Hortobágy, Petőfi tér 13.	Kiállítás: 40 fő Vetítőterem: 25 fő Konferenciatermek: 90 + 30 fő Oktatóterem: 30 fő	A HNPI látogatóközpont és Kézművesudvar 2008-ban egész évben működött.	36.234 látogató

		Összesen: 215 fő		
--	--	------------------	--	--

8.1.2 Múzeum – kiállítás

Név	Cím	Befogadó-képesség	Kiállítás témája	Látogathatóság*
Hortobágyi Pásztor-múzeum	Hortobágy Petőfi tér 1.	80 fő	Régi pásztorvilág a Hortobágyon Az új kiállítás 2006 június 01-én nyílt meg, amelyet 24. 913 fő tekintette meg 2008 folyamán.	márc. 15 – márc. 31: 10.00 – 14.00 ápr.01 – ápr. 30 10.00 – 16.00 máj.01 – szept. 30 9.00 –18.00 okt. 01. – okt. 31 10.00 – 16.00 nov. 01 – nov. 30 10.00 – 14.00 dec. 01 – márc. 14 zárva
Nagyiváni Tájház	Nagyiván, Szabadság u. 2.	10 fő	Egykori paraszti lakószoba berendezése, valódi kemencével, valamint autentikusan berendezett vendégszobák.	állandó, egész évben előzetes bejelentéssel
Meggyes csárda	Hortobágy-Ohat, 33-as főút, 60-as km-kőnél, földutas leágazás (táblával jelzett)	20 fő	Az egykori csárdák eredeti belsejét bemutató csárdamúzeum, melyben szabadkéményes pitvar, ivó kármentővel és szoba található.	állandó, egész évben előzetes bejelentéssel
Nyugati Fogadó	33-as főút Egyeki leágazás	20 fő		állandó, március 15-október 31.
Hortobágyi Kőrszín	Hortobágy Petőfi tér 1.	40 fő	Hortobágy környéki kézműves mesterségeket műhelyein és kész termékeiken, keresztül mutatja be. 2008-ban 62.800-an látogatták a kiállítást	márc. 15 – márc. 31: 10.00 – 14.00 ápr.01 – ápr. 30 10.00 – 16.00 máj.01 – szept. 30 9.00 –18.00 okt. 01. – okt. 31 10.00 – 16.00 nov. 01 – nov. 30 10.00 – 14.00

				dec. 01 – márc. 14 zárva
Szálkahalmi bemutatóház	33-as főút 79-es km-kő	10 fő	A szikes puszta botanikai és talajtani értékeit mutatja be dioráma, tablók, szoftver és érintőképernyős monitoron keresztül.	állandó, egész évben előzetes bejelentéssel
Fehérgyarmati bemutatóház	Fehérgyarmat, Vörösmarty u. 1.	15 fő	Szatmár-beregi táj természeti és néprajzi értékeit dioráma és tablók segítségével mutatja be.	állandó, egész évben előzetes bejelentéssel
Szatmárcsekei tájház: "Zsófi néni háza"	Szatmárcseke, Veres Pál u. 2.	10 fő	Egykori beregi paraszti lakóház bemutatása	állandó, egész évben előzetes bejelentéssel
Bátorligeti bemutatóház	Bátorliget, Bajcsy-Zsilinszky 12.	30 fő	Bátorliget és térsége természeti értékeit mutatja be	állandó, május 1-október 1.

8.1.3. Tanösvény

Név	Helye*	Hossza	Tanösvény jellege	Fenntartó, kezelő	Kiadvány**
Szálkahalmi tanösvény	33-as főúton a 79. kilométerkőnél	4 km	talajtani és botanikai	HNPI	Készült
Öregtavi tanösvény	33-as főúton a 64 és 65 kilométerkő között	10 km (körtúra)	komplex (főként zoológiai)	HNPI	Készült
Egyek-pusztakócsi mocsarak tanösvény	33-as főúton az egyeki útelágazásnál	12 km	komplex (botanikai, zoológiai, kulturtörténeti)	HNPI	Készült
Tisza-tavi bemutatóterület	33-as főúton Tiszafürednél és Poroszlónál	6 változó hosszú csónakos útvonal	komplex (botanikai, zoológiai)	Vízügy	Készült
Kungyörgyi kerékpárút	Hortobágy-Máta - Hortobágy-halastó	7 km	Kerékpáros (zoológiai, gazdálkodástörténet)	HNPI	Nem készült

8. 2. Kiadványok

2008-ban megjelent új könyvek, kiadványok:

- Sárosi Eleonóra: Világörökségünk, a puszta - Hortobágyi Nemzeti Park
Daru füzetek, Hortobágyi Nemzeti Park Igazgatóság, Debrecen, 2008
(angol és német nyelven is)
- Ecsedi Zoltán – Tar János: A kis lilik (*Anser erythropus*) védelme az európai vonulási útvonalon
LIFE-Natura program a Hortobágyi Nemzeti Parkban 2005-2009
Hortobágyi Nemzeti Park Igazgatóság, Debrecen, 2008
- Ebesfalvi Sarolta – Habarics Béla – Lesku Balázs – Olajos Péter – Varjasi Katalin: Útmutató a védett területeken történő gazdálkodáshoz
LIFE 04 NAT HU 118 Hortobágyi Nemzeti Park Igazgatóság, Debrecen, 2008
- Deák Balázs – angol fordítás Lukács Balázs András: A Közép-beregi sík komplex élőhely-rehabilitációja LIFE 04 NAT HU 118
Hortobágyi Nemzeti Park Igazgatóság, Debrecen, 2009

egyéb kiadványok

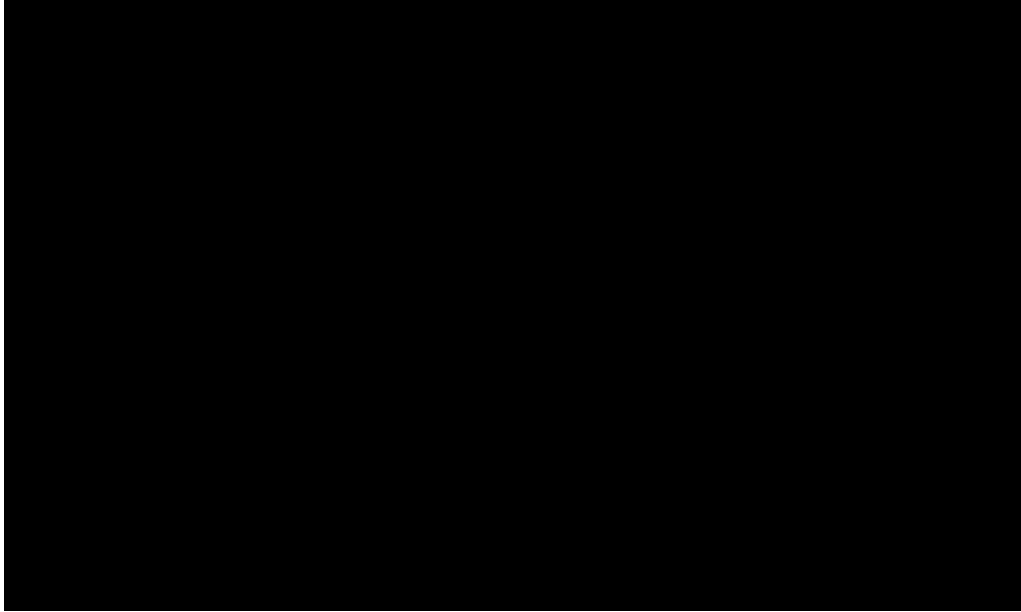
- Turisztikai Programajánló (2008)
Hortobágyi Nemzeti Park Ökoturisztikai térkép (2008)
Hortobágy- Halastó, Öreg-tavi tanösvény térkép (2008)

8.3. Látogatottság

Feladatunk a turisztikai létesítmények működtetése, a nemzeti parkba érkező turisták megfelelő informálása, illetve részükre programok szervezése. A Látogatóközpontban működő információs iroda látja el a Hortobágyra érkező vendégek informálását és igény esetén részükre ökoturisztikai programokat, szervez.

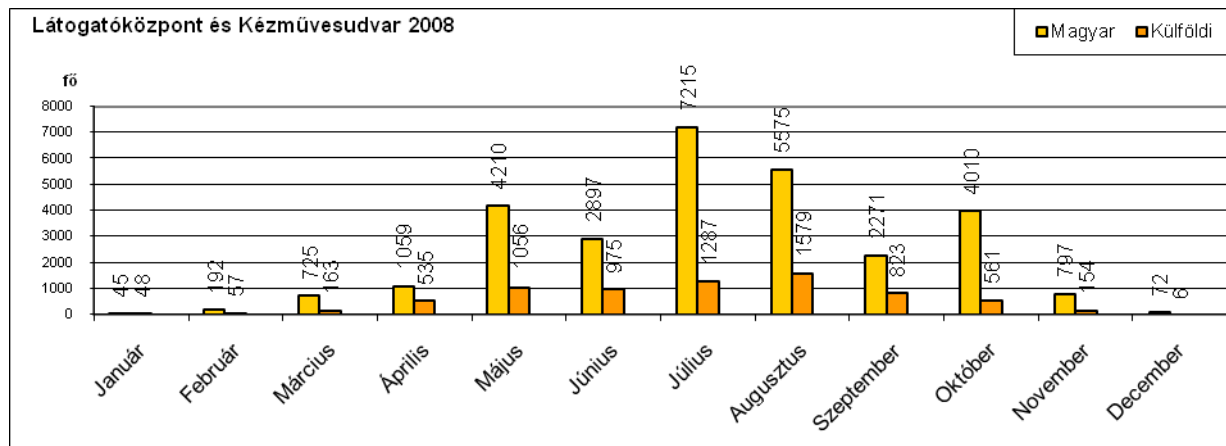
A HNP ökoturisztikai létesítményeinek látogatottsága 2008-ban

A nemzeti park igazgatóság ökoturisztikai bemutatóhelyeinek regisztrált látogatói (2008)					
<i>Bemutatóhely neve</i>		<i>Fizetős látogatók (fő)</i>	<i>Nem fizetős látogató (fő)</i>	<i>Összesen (fő)</i>	<i>Megjegyzés</i>
1	HNP Látogatóközpont és Kézművesudvar		36 234	36 234	a kiállítás ingyenesen megtekinthető
2	Pásztormúzeum	24 913		24 913	
3	Körszín		62 800		a kiállítás ingyenesen megtekinthető
4	Hortobágy-Halastavi Kisvasút	1 5068		15 068	
5	Tisza-tavi Vízisétány és Tanösvény	27 000		27 000	
6	-	-	-	-	8.3.3 Szálláshelyek nemzeti park igazgatósági működtetésben (2008)
Regisztrált látogatók összesen:		66 981	99 034	166 015	
A nemzeti park igazgatóság ökoturisztikai szolgáltatásainak regisztrált igénybevevői (2008)					
Szakvezetéses túra, nyílt túra		112	1 984	2 096	a nem fizetős látogatók a Nemzeti Parkok Hetén vettek részt
Nyílt nap, jeles nap, saját szervezésű rendezvény			15 000	15 000	
Erdei iskolai program		386		386	
Egyéb:	nemzeti parki belépőkártya	2 542		2 542	
	kerékpárkölcsonzés	386		386	benne van az erdei iskolás programban
	-	-	-	-	
Regisztrált igénybevevők összesen:		3 040	16 984	20 024	
Szálláshelyek nemzeti park igazgatósági működtetésben (2008)					
Szállóvendégek száma (fő)		1 068		Mind a Fecskeház Erdei Iskola vendégei	
Vendégéjszakák száma (fő)		2 041		Mind a Fecskeház Erdei Iskola vendégei	

2008-ban a kiállítóhelyek és programok látogatottsága kimagasló volt, több mint 160. 000 ember látogatta meg a HNP létesítményeit. Az 1990-es években a Hortobágyot inkább a külföldi turisták látogatták. Mára a külföldi vendégek részaránya jelentősen lecsökkent, 2008-ban ide érkező turisták már csak 20%-volt külföldi. Ehhez a hortobágyi vendéglátásban (szállás, étkezés) tapasztalt hiányosságok is hozzájárulnak.

Bel- és külföldi látogatók megoszlása

A Hortobágyi Látogatóközpont és Kézművesudvart 2008-ban 36. 234 látogató kereste fel. Ezen belül 380 csoportot fogadott 12. 437 fő összlétszámmal, amely jelentős növekedés az előző évhez képest. Ez is azt igazolja, hogy komoly érdeklődés van az ökoturisztikai programok iránt. Megfelelő infrastruktúra kiépítésével a Hortobágy turizmusában az ökoturizmus döntő szerepet játszhat.

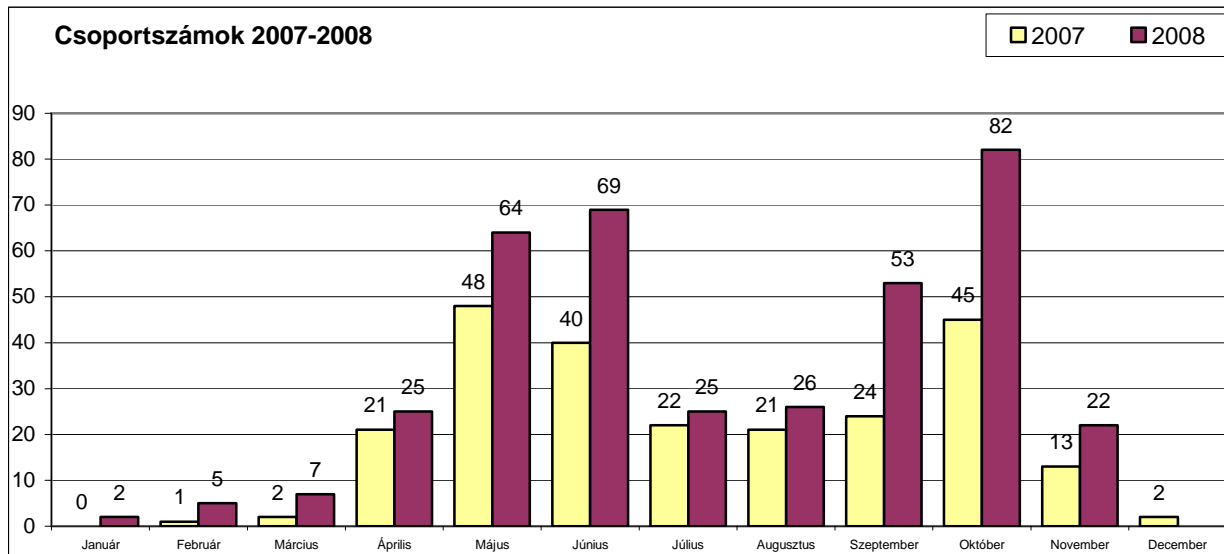

A HNP új Látogatóközpontjában szervezett rendezvények

Tisza-tavi túravezető tanfolyam
Vizes Élőhelyek Világnapja központi rendezvénye
Zöldtető Építők Szövetsége nemzetközi konferencia szakmai kirándulás
Agrárcentrum: Agrár Fórum
Debreceni Nyári Egyetem Kht. hortobágyi programja
Debreceni Egyetem TTK Botanikai Konferencia
Debreceni Egyetem MK tanulmányi kirándulás
Víz Világnapja
E-ON KEOP pályázat sajtótájékoztató
Mezőgazdasági Szakigazgatási Hivatal tájékoztató
H-Bm Földhivatal évváró értekezlet
KvVM Ramsari Konferencia
H-B Megyei Vadászkamara könyvbemutató
Magyar Szürke Marha Egyesület
Magyar Biológiai Társaság konferencia
A cseh nagykövet és delegáció fogadása
KvVM Szász delegáció
H-B Megyei Önkormányzat japán delegáció fogadása
H-B Megyei Önkormányzat francia delegáció fogadása
Érzékeny Természetvédelmi Területek tanácskozás
Egyek-pusztakócsi LIFE program tájékoztató
Geocaching országos találkozó és verseny
Kulturális Örökség Napja rendezvénysorozat
Daruünnep
Sólyom László köztársasági elnök látogatása
HNP 35. éves fordulója – Ökoiskolák központi rendezvény
EARFÜ francia delegáció
TIKÖFE Debrecen romániai delegációja
TIKÖFE Nyíregyháza delegáció
ELASA tájépitők konferenciája
Schubert Éva –est
Delta Service Kft. konferencia
Hortobágyi Esték szellemi műhely keretében 2 rendezvény
MALÉV Zrt. vezetőség tanulmányút
Beregi LIFE Workshop és tájékoztató
É-A Regionális Felügyelőség delegációja
Orosz delegáció
Pressat testvértelepülés delegációja
Nemzetközi Katonazenekari Fesztivál résztvevőinek látogatása
2008 Reneszánsz Év rendezvényei

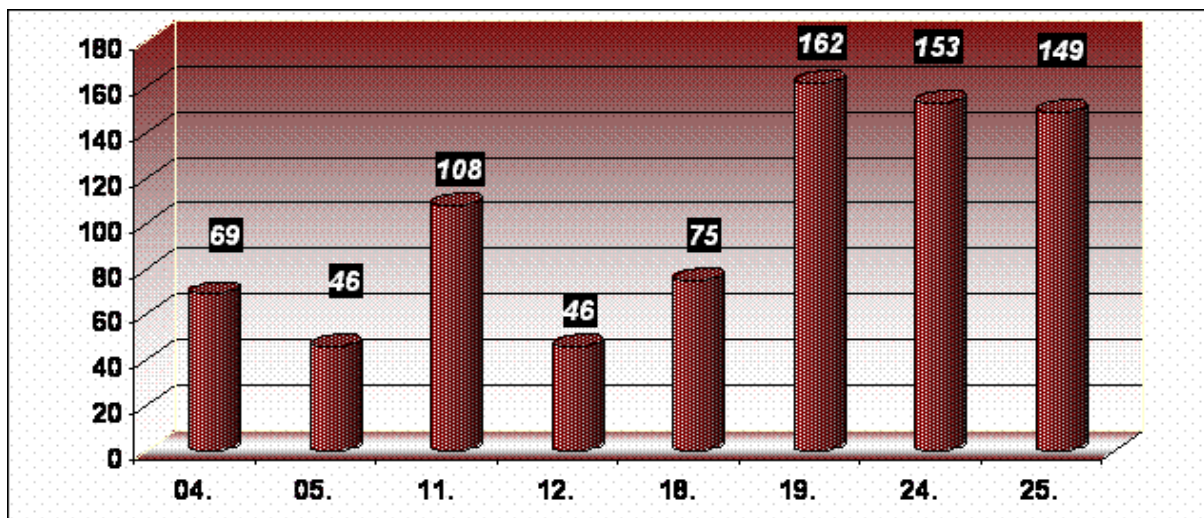
A megfelelő turisztikai infrastruktúra kialakítása jelentősen széthúzta az idegenforgalmi szezont, amelyet jól tükröz a nemzeti parki csoportok havi megoszlása.

A nemzeti parki csoportok megoszlása hónapok szerint

2008. októbere folyamán 16 alkalommal szerveztünk darunéző programot, amelyen 1004 fő vett részt. A program 14 órakor kezdődött a HNP Látogatóközpontjában. Egy daruvonulásról szóló előadás és film után természetvédelmi óreink kíséretében a vendégek megfigyelhették a darvak a táplálkozó területeken, majd napszállt előtt láthatták a madarak éjszakázó helyre történő behúzását. A következő grafikonból megállapítható, hogy a daruprogram a hónap folyamán egyre több látogatót vonzott. Valószínű, hogy a korábbi daruprogramon résztvevő, elégedett vendégek, a programot ismerősi és baráti körükben is tovább népszerűsítették.

2008-ban a hétvégékre meghirdetett daruprogramon résztvevők száma

8. 4. Társadalmi kapcsolatok

A Hortobágyi Nemzeti Park Igazgatóság éves gyakorisággal szakmai találkozót szervez az illetékességi területén működő civil szervezetek részvételével, ahol kölcsönösen megismerhetik, nyomon követhetik egymás munkáját, a már eddig is meglévő szakmai kapcsolatokat tovább fejleszthetik, új kapcsolódási pontokat kereshetnek. Ezeken a fórumokon aktuális, napi problémák megvitatására is sor kerülhet.

Az Igazgatóság folyamatos kapcsolatot tart fenn az E-miszió Természetvédelmi Egyesülettel, a Dél-Nyírség Bihari Tájvédelmi Egyesülettel, az SZSZB Természetvédelmi- és Környezetvédelmi Kulturális Értéktörző Alapítvánnyal, a Hajdúböszörményi Ifjúsági Természetvédő Körrel, a Nimfea Természetvédelmi Egyesülettel, a Hortobágy Természetvédelmi Egyesülettel, a Hortobágy Közalapítvánnyal, Bihar Természet- és Környezetvédelmi Egyesülettel, a Bihar Közalapítvánnyal, a Tisza Klubbal és a Debreceni Lycium Körrel, Balmazújvárosi Környezetvédelmi Csoporttal (Bakcsó).

Az Igazgatóság a fenti szervezetekkel közösen folyamatosan pályázatokat dolgoz ki és nyújt be, közös kiadványokat készít, egymás szakmai fórumain aktívan részt vesz, programokat szervez.

8. 5. Környezeti nevelési intézkedések

A Hortobágyi Nemzeti Park Igazgatóság alapító okiratában rögzített és törvényileg is előírt kötelezettsége az ismeretterjesztés, természetvédelmi oktatás, nevelés szervezése, megvalósítása. Ennek érdekében az Igazgatóságon a Turisztikai és Oktatási Osztály feladata az ökoturizmus szervezése mellett a környezeti nevelés, szemléletformálás, bemutatás.

Az Igazgatóság tevékenysége a környezeti nevelés terén 2008-ban

Esemény	Helyszín	Résztevők száma
Madarászfutam	Nagyar	16 fő
Nemzetközi Madármegfigyelő Nap	Cégénydányád	110 fő
Előadások, szakvezetés a természetrajzi kiállításban	Fehérgyarmat Szatmár-Bereg	Kb. 300 fő
Vetélkedőkön zsűrizés	Szatmár-Bereg	Kb. 60 fő
Szakvezetés	Bátorliget	506 fő
Szakvezetés	Bihari tanösvény	Kb. 800 fő
Vándorkiállítás	Bihar	Kb. 3900 fő
Vetélkedő sorozat	Bihar	208 fő
Szakvezetés	Hajdúság	Kb. 180 fő
Madármegfigyelő nap	Hosszúpályi	Kb. 40 fő
Szakvezetés	Nagykunság	20 fő
Előadás	Karcag	50 fő
Szakmai kirándulás Nemzetközi Ifjúsági Találkozó résztvevőinek	Hortobágy	60 fő
Természetrajzi kiállítás	Karcag	Kb. 500 fő
Víz Világnapja	Szarvas	30 fő
Szakvezetés	Cserkeszölő, Tiszaug	30 fő
Madármegfigyelő nap több helyszínen	Közép-Tisza	48 fő

Előadások	Csatló-Holt-Tisza	460 fő
Szakvezetés	Tisza-tó	55 fő
Víz Világnapja programsorozat	Hortobágy	336 fő
Természetbúvár sulí	Debrecen	25 fő
Zöld óvodák a nemzeti parkban	Hortobágy	438 fő
Daruünnep	Hortobágy	Kb. 344 fő
A tűzok napja	Hortobágy	16 fő
Állatok Világnapja	Hortobágy	50 fő
Szakvezetés	Hortobágy	7800 fő
Erdei iskolai program	Hortobágy	386 fő
Természetrajzi kiállítás	Hortobágy	Kb. 36.300 fő
Kézműves foglalkozás	Hortobágy	606 fő
Tisza-tavi túravezetők képzése	Hortobágy	34 fő
Egyetemi képzés speciális kollégium formájában	Debrecen	7 fő

I. 2008-ban megrendezett környezeti nevelési események tájegységenkénti programja

Nyírség-Szatmár-Bereg Természetvédelmi Tájegység

1. Madarászfutam

- terepbejárás növény- és állatfajok megfigyelésével nappal és éjjel
résztevők száma: 16 gyerek

2. Nemzetközi Madármegfigyelő Nap

- cégénydányádi tanösvény bemutatása, gyűrűzési bemutató
résztevők száma: 110 gyerek

3. Előadások a tájegységhez tartozó iskolákban,

- szakvezetés a természetrajzi kiállításban, résztvevők száma: kb. 300 gyerek

4. Vetélkedőkön zsűriként való részvétel

- résztvevők száma: kb. 60 gyerek, ajándékozás az igazgatóság nevében

5. Bátorliget

- szakvezetett látogatók száma: 20 csoportban 506 fő

Bihari-sík Természetvédelmi Tájegység

Különleges év volt a 2008-as a tájvédelmi körzet életében: 10 éves jubileum. Ennek keretében különösen sok programot szerveztek a gyerekeknek.

1. Bihari tanösvény

Résztevők száma: kb. 800 gyerek, felsősök madarász szakvezetést kapnak alsósoknak tesztkitöltés, egészíti ki a szakvezetést, melynek hibátlan kitöltői között értékes ajándékot sorsolunk ki (távcső) óvodásoknak hazavivős feladatlapot dolgoztunk ki az évszakonkénti külön vezetéshez igazodva, az anyukák is elkísérik őket – felnőtt környezeti nevelés

2. Vándorkiállítás

13 helyszínen kb. 3900 diák, minden alkalommal megnyitó, alsósok és felsősök számára kialakított kérdőív, melyet bedobhattak egy dobozba a legjobbak díjazása újság előfizetéssel

3. Vetélkedő sorozat

Alsósoknak rajzverseny, 160 rajz érkezett, 10 díjazott gyermekfelsősöknek kétfordulós, otthoni teszt, majd benti és kinti foglalkozás keretében diavetítés, tesztek, térképismeret, fajismeret, 16 iskola csapatai vettek részt közben a pedagógusokat terepbejárásra vittük megismertetve velük a környezeti nevelésben számukra jól használható tájvédelmi körzeti területeket

Hajdúsági Dél-Nyírség Természetvédelmi Tájegység

1. Szakvezetés kunhalmok, gyöngyvirágos tölgyes bemutatására résztvevők száma: 30 fő
2. Terepbejárás szakvezetéssel résztvevők száma: kb. 70 gyerek
3. Nemzetközi találkozó olasz-román-magyar gyerekeknek előadás, terepbejárás – 80 fő
4. Madármegfigyelő nap résztvevők száma: kb. 40 gyerek

Közép-Tisza-Jászság Természetvédelmi Tájegység

1. Víz Világnapja előadás általános iskolásoknak, résztvevők száma: 30 gyerek
2. Területbejárás szakvezetéssel, résztvevők száma: 30 gyerek
3. Madármegfigyelő nap madarászás, gyűrűzés, terepbejárás több helyszínen, résztvevők száma: 48 gyerek
4. Előadások, résztvevők száma: 460 gyerek

Nagykunság Természetvédelmi Tájegység

1. Szakvezetés a tájegység területén résztvevők száma: 20 gyerek
2. Előadás egyetemi hallgatóknak résztvevők száma: 50 fő
3. Szakmai kirándulás nemzetközi ifjúsági találkozó résztvevőinek - résztvevők száma: 4 országból 60 diák
4. Természetrajzi kiállítás a Szélmalmi Fogadóházban- látogatók száma: kb. 500 gyermek

Hortobágy Természetvédelmi Tájegység

Víz Világnapja programsorozat

„Hortobágy vizei” rajzpályázat résztvevők száma: 118 gyerek díjazottak száma: 44 gyermek
Az előre meghirdetett versenyre a gyerekek olyan rajzokkal pályázhattak, melyek a Hortobágy „vizes világát” mutatták be, gondolva itt a folyókra, mocsarakra, zsombékosokra, tavaszi-őszi vízállásokra és azok élővilágára. Öt kategóriában hirdettünk eredményt: óvodások, alsó tagozatos egyéni, alsó tagozatos csoportos, felső tagozatos egyéni és felső tagozatos csoportos. Nagy örömmünkre közel 120 rajz érkezett! A szakmai zsűri döntése után megszületett a kiállítás. A sokféle technikával (ceruza, vízfesték, zsírkréta, pasztell, wax, kollázs) és színes gyermeki fantáziával készült gyönyörű képek adták a keretét a többi programnak is.

Tisza-tó

Darvak megfigyelése szakvezetéssel, résztvevők száma: 30 gyerek

Területbejárás szakvezetéssel, résztvevők száma: 25 gyerek

Játékos foglalkozás óvodásoknak (20 fő):

A hortobágyi Zöld óvoda, a Nyitnikék nagyobbacska gyerekeit láttuk vendégül. Talán legérdekesebbnek a kísérleteket találták a gyerekek, melyeknek a témái a következők voltak: hogyan marad a molnárpoloska a víz felszínén, és hogyan süllyed el, ha mosogatószer kerül a vízbe; mi történik olajszennyeződés hatására a madarak tollával; láthatatlan szennyeződések is vannak, melyek kimutathatóak.

Vetélkedő alsó tagozatosoknak (16 fő):

A sokféle fejtörő között szerepelt állatok kitalálása tulajdonságaik alapján, állati kirakó, közös daltanulás, élőhely rajzolása és a megfelelő állatok elhelyezése, felismerése, bemutatása. Itt sem maradhatott ki a papucsállatkák megfigyelése. Igazán jól érezték magukat a gyerekek, mind a tündérfátyol, mind a kanalas réce, a fehér tündérrózsa, a bakcsó csapat tagjai díjazásban részesültek.

Vetélkedő felső tagozatosoknak (16 fő):

Felkészülési anyaggal előre ellátott csapatok érkeztek vegyesen osztva el a korosztályokat a tudásszintek kiegyenlítésére. Lelkesen vizsgálták mikroszkóppal a papucsállatkákat, csoportosították és ragasztották fel a megfelelő élőlényeket a megrajzolt élőhelyekre

Előadás a vizek élőlényeiről (68 fő):

Igazán élvezetes, gyerekeknek íródott, sok élőlény fényképét bemutató előadást hallhattak és láthattak a gyerekek. Természetesen rövid beszélgetésre is lehetőség nyílt az előadóval.

Vízminősítés - élő bemutató (54 fő)

A Hortobágy-folyó partjánál hallhattak a gyerekek rövid ismertetést a vizek vizsgálatáról, majd a gyakorlatban is kipróbálhatták azt, természetesen kisebb csoportokba osztva. Megvizsgálták a víz alaptulajdonságait, illetve különböző reagensek használatával bonyolultabb feladatokra is vállalkoztak, amit természetesen rendkívül élveztek és így az iskolában tanultakat is jobban megjegyezték.

II. Egyéb programok

1. Természetbúvár suli

A Diószegi Sámuel Természetvédelmi Oktatóközponttal közös programsorozat minden, a természet iránt érdeklődő általános iskolás gyermek számára a tanévben minden hónapban egy délután előadás, foglalkozás, alkotó tevékenység, résztvevők száma: alkalmanként 16-25 gyermek

2. Zöld óvodák

2008-ban a minisztérium lehetőséget biztosított az óvodák számára egy ingyenes kirándulásra a területileg legközelebb eső nemzeti parkban

Program: Halastavi vonatozás szakvezetővel, „Változz daruvá!” szerepjáték, Pásztormúzeum, Körszín, természetrajzi kiállítás megtekintése, résztvevők száma: 17 óvodából 438 gyerek

3. A darvak hónapja – Daru Ünnepe

A daru – rajzpályázat óvodásoknak és általános iskolásoknak

Részvevők száma: 196 rajz, 24 díjazott gyerek

„Változz daruvá!” szerepjáték, résztvevők száma: kb. 48 gyerek

Kézműveskedés, előadás, játék, résztvevők száma: kb. 100 gyerek

4. A tűzok napja

Játékos vetélkedő általános iskolásoknak, résztvevők száma: 16 gyerek

5. Állatok Világnapja

Zöld óvodásoknak és Ökoiskolásoknak szervezett központi rendezvény

„Változz daruvá!” szerepjáték, a darvak életének megismertetése az óvodásoknak, résztvevők száma: 24 gyerek

Speciális szakmai óra általános iskolásoknak, résztvevők száma: 26 gyerek

6. Diákcsoportok vezetése Hortobágyon

189 csoport – 7800 gyerek

7. Erdei iskolai program

12 csoport – 386 gyerek

Több napos tartózkodás szakmai programokkal megtöltve

Fecskeház erdei iskola

A Környezetvédelmi és Infrastruktúra Operatív Program (KIOP) keretén belül, a Hortobágyi Nemzeti Park területén, Hortobágy-Mátán 2 km távolságra Hortobágy falu központjától, Halastó és Mátá-Pusztá közvetlen környezetében épült fel a nemzeti park Fecskeház erdei iskolája. Az épület a környezeti nevelés bázishelye, itt kapnak szállást és megfelelően kidolgozott programot a rendhagyó, iskolán kívüli oktatási-nevelési foglalkozásokon résztvevő gyerekek.

8. Természetrajzi kiállítás – Hortobágy

Látogatók száma: 36.234 fő, ebből diák 21.740 fő

9. Kézműves foglalkozás a Látogatóközpont és Kézművesudvarban

Részvevők száma: 17 csoport - 606 gyerek

10. Tisza-tavi túravezetők képzése

Vizsgával záruló szakmai képzés elméleti és gyakorlati formában, résztvevők száma: 34 fő

11. Egyetemi képzés speciális kollégium formájában

Aláírással vagy vizsgával záruló képzés a Debreceni Egyetemmel együttműködésben, résztvevők száma: 7 diák

A fentiek alapján az alábbi környezeti nevelési programokat kínáljuk a különböző helyszíneken:

Terepi programok csoportoknak
Tanulmányi kirándulások szakvezetése
Terepgyakorlatok szakvezetése középiskola, felsőoktatási intézmények
Kerékpártúrák vezetése
Táplálkozó és éjszakázó helyükre behúzó darvak megfigyelése
Vízvizsgálat
Időjárási adatok mérése

Erdei iskolai program
Saját erdei iskolák üzemeltetése, erdei iskolai programok vezetése
az erdei iskoláink minősítése (OM, KvVM)
Folyamatos programfejlesztés

Kapcsolat a pedagógusokkal, iskolákkal:

Kihelyezett foglalkozások, témanapok, előadások tartása
Az iskolák környezeti nevelési programjainak segítése
Tanácsadás és operatív segítség iskoláknak akciók és témanapok szervezéséhez, környezet- és természetvédelmi jeles napok megrendezéséhez
Táborszervezéshez, pályázatíráshoz
Ökoiskolák, Zöld óvodák programjainak segítése

Szemléltető anyag készítése
Foglalkozástervek, szemléltetőanyagok összeállítása
Számítógépes prezentációk összeállítása
Kiadványok, munkafüzetek szerkesztése

9. Kapcsolattartás hazai partnerszervezetekkel

Igazgatóságunk folyamatos és kiegyensúlyozott együttműködést folytat a társhatóságokkal (Környezet- Természetvédelmi és Vízügyi Felügyelőségek, Kulturális Örökségvédelmi Hivatal, stb.).

A KTVF-ekkel (Szolnok, Debrecen, Nyíregyháza, Miskolc) megállapodásban rögzítettük az együttműködés kereteit. Az év során minden velünk kapcsolatban álló felügyelőség munkatársai részére szakmai programot szerveztünk, ahol áttekintettük az együttműködés részleteit, az esetleges problémákat is.

Az egyéb társszervekkel és hatóságokkal (Állami Erdészeti Szolgálat, Bányakapitányságok, Önkormányzatok, Környezetvédelmi és Vízügyi Igazgatóságok, stb.) a kapcsolattartás és együttműködés szintén zökkenőmentes. Ehhez fórumot biztosít a Regionális Államigazgatási Kollégium, melynek munkájában aktívan részt veszünk. Új együttműködési megállapodást kötöttünk a TIKÖVIZIG-gel.

Az ORFK-val kötött új együttműködési megállapodás alapján új intézkedési terveket készítettünk elő, ennek kapcsán felvettük a kapcsolatot az illetékes rendőrkapitányságokkal. A Tisza menti területeken jelentkező fokozódó falopás visszaszorítására együttműködést

kezdeményeztünk az érintett felek (NEFAG, Vizirendészeti Kapitanyság, JNSZ megyei Főügyészség, KÖTI-KTVF, KÖTIVIZIG) között.

Felvettük a kapcsolatot a működési területünkön érintett Agrárkamarákkal, a SzSzB. Megyei Agrárkamarával együttműködési megállapodást kötöttünk.

Jó a kapcsolatunk térségünk társadalmi szervezeteivel is (lásd a 8.4. pont).

Együttműködési megállapodásunk van a Pro-Vértes Természetvédelmi Közalapítvánnyal és az MME-vel a Borsósi Tározó hasznosításával, a Hortobágy Természetvédelmi Egyesülettel a Nagyszik LIFE pályázatával kapcsolatban, és a debreceni Polgárőrséggel.

A természetvédelmi oktatást, szemléletformálást is a különböző társadalmi szervezetekkel (pl. Lycium Kör) és egyéb partnerekkel (pl. Nyírerdő Rt.) közösen végezzük.

Jó kapcsolatokat ápolunk kutatóintézetekkel, tudományos műhelyekkel. 2008 évi fő partnereink: Debreceni Egyetem – Állattani és Ökológiai Tanszék, Növénytani Tanszék, Ökológiai Tanszék; MTA Ökológiai és Botanikai Kutatóintézete; Szegedi Egyetem.

10. Külföldi együttműködés

Partnerszervezet	Ország	Az együttműködés rövid ismertetése
Dartmoor National Park	Anglia	A testvérparki kapcsolat keretében 1 fő ökológus és 1 fő ökoturisztikai felügyelő ötnapos látogatására került sor a Dartmoor Nemzeti Parkban, 2008 májusában.
Biebrza Nemzeti Park	Lengyelország	2008 januárjában került sor az együttműködési megállapodás aláírására a Biebrza NP székhelyén. Júniusban a HNPI szervezésében 4 fős kutatócsoport végzett odonitológiai felméréseket a Biebrza Nemzeti Park területén, melynek eredményeit a lengyel kollégáknak átadtuk, illetve azok tudományos folyóiratban történő közzlése folyamatban van. A HNP fennállásának 35. évfordulójára 4 fős delegáció látogatott Hortobágyra 2008 októberében.

Gyarmathy István, igazgatóhelyettes augusztus 22-24 között részt vett, és „Csillagos égbolt park a Hortobágyon” címmel előadást tartott a Darksky 2008 konferencián Bécsben.

Szilágyi Gábort, a HNPI osztályvezetőjét a EUROPARC Szövetség szeptember végén megrendezett 2008. évi Közgyűlésén és Konferenciáján Brassóban a Szövetség Tanácsának tagjává választották. Ugyanő az UNESCO pekingi irodájának felkérésére augusztus második felében szakértőként helyszíni értékelésen és konferencián vett részt a mongóliai Orkhon-völgy Kulturális Táj világörökségi területen.

Göri Szilvia nagy sikerű előadást tartott az Európai Bizottság által november 17-18-án megrendezett LIFE konferencián a hortobágyi tájrehabilitációs LIFE projekt eredményeiről.

Az Igazgatóság Őrszolgálatának képviselőjében Demeter László tájegységvezető vett részt a Kiskunsági és Duna-Dráva Nemzeti Parkokban megrendezett Európai Természetvédelmi Őri Szemináriumon.

11. Ellenőrzés

2008. évben „hatósági” (szabálysértési) ügyekkel kapcsolatos ellenőrzés nem volt.

Az informatikai rendszerek megbízhatóságának, valamint a rendszerben tárolt adatok teljességének, megfelelőségének, szabályosságának és védelmének vizsgálata – Informatikai rendszerek ellenőrzése – Előző évről áthúzódó ellenőrzés volt

Üzemeltetési, fenntartási előirányzatok felhasználásának ellenőrzése, a karbantartások gazdaságos elvégzésének ellenőrzése, az egyes felhasználási helyek költségigényének elemzése – a Hortobágyi Nemzeti Park tulajdonában lévő, dolgozóknak használatra átadott gépjárművek – Teljesítmény ellenőrzés – Előző évről áthúzódó ellenőrzés volt

Készpénzkezelés: Pénztár és a külső pénzkezelő helyek működése szabályszerűségének, a működés során a vonatkozó előírások betartásának, rovarcs során a készpénz állomány meglétének ellenőrzés– Rendszerellenőrzés

Könyvvezetés és beszámolási kötelezettség: A főkönyvi könyvelés kialakításának, működésének, a 2007. évi költségvetési beszámoló számviteli alapelveknek megfelelő összeállításának ellenőrzése - Pénzügyi ellenőrzés

A számviteli jogszabályok 2008. évi változásából és a helyi körülmények gazdálkodást érintő átalakulásából eredően a belső szabályzatok aktualizálásának vizsgálata – Szabályszerűségi ellenőrzés

2008. évi költségvetési terv elemzése, értékelése – Szabályszerűségi ellenőrzés

Az üzemeltetési, fenntartási előirányzatok felhasználásának ellenőrzése, a karbantartások gazdaságos elvégzésének ellenőrzése, az egyes felhasználási helyek költségigényének elemzése – Teljesítmény ellenőrzés

Adatszolgáltatási, jelentési kötelezettség teljesítése – Pénzügyi ellenőrzés – 2009. évre áthúzódó ellenőrzés.

FEUVE-kötelezettség – Pénzügyi ellenőrzés – 2009. évre áthúzódó ellenőrzés.

A helyszíni vizsgálata 2008. évben megkezdődött. Az ellenőrzés lezárására, ellenőrzési jelentés készítésére 2009-ben kerül sor

Ellenőrzést végző szervezet: BIG-AUDIT Könyvvizsgáló, Könyvelő és Üzleti Tanácsadó KFT.

12. Fontosabb célkitűzések a következő évre

Folyamatban lévő és újonnan induló pályázati tevékenységek

Támogatási szerződést kötöttünk az alábbi táblázatban feltüntetett, a Környezet és Energia Operatív Program (KEOP) keretében megvalósítani kívánt, kétfordulós, élőhelyfejlesztési és – rehabilitációs projektek előkészítésére (1. forduló):

A (al)projekt címe	Előkészítési költsége (eFt)	Megvalósítási költsége (eFt)
Komplex tájrehabilitáció a HNP területén	8.640	177.000
A Hortobágyi Öregtavak részleges rekonstrukciója	8.360	236.000
Szatmári gyepek és fás legelők védelme és helyreállítása	4.600	65.000
Andaházi vizes élőhelyek rekonstrukciója	4.700	90.000
Elektromos szabadvezetékek kiváltása földkábelrel	23.520	250.000
Középfeszültségű vezetékek természetbarát átalakítása	720	12.000
Közút természetbarát átalakítása a HNP területén	4.200	70.000
Összesen:	54.740	900.000

Ugyancsak megkezdődött az alábbi, az Észak-alföldi Operatív Program (ÉÁOP) keretében elnyert, ökoturisztikai fejlesztések előkészítése:

Pályázat címe	Előkészítés költsége (e Ft)	Megvalósítás költsége (eFt)
---------------	-----------------------------	-----------------------------

„A történelem országútján” tematikus csárdaútvonal Hortobágyon keresztül	4.560	530.669
„Daruvonulás Hortobágyon” a Hortobágy-Hortobágy-halastavi kisvasút továbbfejlesztése és új ökoturisztikai attrakciók létrehozása	12.460	487.329
Hortobágy-Hortobágy-halastavi turisztikai kerékpárút építése	20.264	396.131
„Puszta Szafari” a Hortobágyi Vadaspark fejlesztése	11.668	460.314
Összesen:	48.952	1.874.443

Kutatási és monitorozási tevékenységek

A Magyar Nemzeti Biodiverzitás Monitorozó Rendszer éves terv szerinti végrehajtása.

A NATURA 2000 monitoring éves terv szerinti végrehajtása.

Védett és Natura 2000 területek kezelését megalapozó alap kutatások végrehajtása.

A pályázatok végrehajtásához kapcsolódó kutatások, vizsgálatok kivitelezése.

Esetlegesen szükségessé váló problémaorientált kisebb kutatások (pl. egy természetvédelmi kezelés hatásait, vagy havária hatásait feltáró vizsgálat).

Természetvédelmi szakmai tevékenység (konkrét élőhely- és fajvédelmi programok nélkül)

Védetté nyilvánítások előkészítése, végrehajtása

Hortobágy Csillagos Égbolt Park létrehozásának előkészítése.

A Természetvédelmi Információs Rendszer (TIR) teljes felállítása, adatokkal való feltöltése.

Az Igazgatóságon keletkezett terepi alapadatok feldolgozása, bevitele a TIR-be.

Az EU-csatlakozás következményeként keletkezett új feladatok (Natura 2000, Víz-Keretirányelv) folyamatos végzése.

A hatósági jogkör átadását követően folyamatosan fenn kell tartani az együttműködést a Környezetvédelmi, Természetvédelmi és Vízügyi Felügyelőségekkel.

Folytatni kell a védett természeti területek természetvédelmi kezelési koncepciójának aktualizálását, elkészítését az új jogszabály tartalmi követelményei szerint.

Ki kell dolgozni a faj- és élőhelyvédelmi programok középtávú ütemezését, megtalálni a finanszírozás módját (LIFE+, KEOP, stb.).

El kell kezdeni egy természetvédelmi állapotfelmérést, mely főként a nem védett területekre koncentrál (kiemelten a természeti terület felmérés újbóli elkészítése és az őshonos alföldi erdőállományok felmérése) – szükséges egy "Természeti Érték Kataszter" felépítése, az adatok adatbázisba (TIR?) rendezése.

Erősíteniünk kell a kapcsolattartást más természetvédelmi, ökológiai és tudományos profilú szervezetekkel.

Bemutató, oktatás

Egyik legfontosabb feladat a Hortobágyra egyre nagyobb létszámban érkező turisták megfelelő informálása, amelyet a Látogatóközpontban működő Információs Iroda végez. 2009-ben is fontos cél a nemzeti parki programok szervezése és értékesítése, egyre nagyobb hangsúlyt fektetve a csoportok fogadására, hiszen a szezonban jelentkező tumultust, csak az előre megszervezett csoportok fogadásával tudjuk kivédeni. Azt kell kommunikálni, hogy célszerű a csoportok előzetes bejelentkezése, mert így garantálni lehet jól megszervezett, szakmailag magas színvonalú programokat.

Konkrét feladataink:

Hortobágyi Látogatóközpont és Kézművesudvar

A nemzeti park központjába érkező vendégek informálása, információk anyagok biztosítása, szakmai ill. turistacsoportok fogadása, információk iroda működtetése

A nemzeti park által szervezett szakmai, idegenforgalmi vezetett túrák, programok (halastavi, malomházi) értékesítése, jelentkezések regisztrálása, belépőjegyek értékesítése

Ajándékbolt, kiadványok, nemzeti parki termékek, biotermékek értékesítése

A HNP-hez kapcsolódó rendezvények (Halastavi Kisvasút napja, Daruünnep) szervezése, lebonyolítása, Közreműködés az Országos Biovásár, Lovasnapok, a Hídivásár, a Debreceni Pulykanapok, a Hajdúszoboszlói Biofesztivál lebonyolításában.

Részvétel az Utazás 2009 kiállításon, a Magyar Nemzeti Parkok Hete rendezvényen

Darunézó programok szervezése

Konferenciák és egyéb szakmai találkozók szervezése,

A Hortobágyi Nemzeti Park természeti és néprajzi értékeinek bemutatása, Kézműves Udvar működtetése

Iskolai csoportok fogadása, kihelyezett órák, erdei iskolai foglalkozások lebonyolítása

Az állandó kiállítás mellett, időszakos kiállítások rendezése

Kapcsolattartás a helyi szolgáltatókkal

Hortobágyi Pásztorház

A Hortobágyi puszta kialakulásának, néprajzának, hasznosításának színvonalas bemutatása, multimédiás információ a nemzeti parkról, tárlatvezetés

Belépőjegyek értékesítése

Kiadványok, képeslapok értékesítése

WC a vendégek számára

Hortobágyi Körszín

A Körszín kiállításának működtetése

Az ajándékbolt működtetése

Hortobágy – Máta Erdei Iskola

Erdei iskolai csoportok fogadása, programok lebonyolítása

A szálláshely működtetése

Hortobágy - Halastavi Kisvasút

A halastavak központi részének bejárása a kisvasúttal, garantált menetrend

Menetjegy-értékesítés

A Hortobágyi Halastavak élő- és madárvilágának bemutatása (ökoturizmus és környezeti nevelés)

Népi halászmesterségek bemutatója

Kerékpáros túrák szervezése

Malomházi Pusztai Vadaspark

A vadaspark végleges kialakítás

Kerékpáros, gyalogtúrák és szafari túrák szervezése

A Tisza-tavi Vízi Sétány további működtetéséhez szükséges fejlesztések:
A tanösvény további látvánnyal történő feltöltése (fészkelő és táplálkozó helyek létesítése) és az információs rendszer továbbfejlesztése
A kishajó megfelelő műszaki állapotban tartása

Közreműködés a 2008-ban elnyert pályázatok megvalósításában :

„A történelem országútján” tematikus csárdaútvonal Hortobágyon keresztül
„Daruvonulás a Hortobágyon” a Hortobágy- Hortobágy-halastavi kisvasút továbbfejlesztése és új ökoturisztikai attrakciók létrehozása
„Pusztaszafari” a Hortobágyi Vadaspark fejlesztése
Hortobágy- Hortobágy- halastavi turisztikai kerékpárút építése

Emellett fontos feladat a 2006-ban és 2007-ben befejezett ROP pályázatok után követése, a látogatók számának, származási helyének és a vendégkör összetételének regisztrálása.

Környezeti nevelés

Az erdei iskolai csoportok számának növelése.

Bővítjük az erdei iskolás és más diákcsoportoknak kiejánlható szakmai programokat (pld. csillagászat, még többféle kézműves foglalkozás)

Zöld óvodák és Ökoiskolák fogadása az év négy jeles napján ingyenesen:

Február 2.	Vizes élőhelyek napja
Május 10.	Madarak és fák napja
Június 5.	Környezetvédelmi Világnap
Október 4.	Állatok Világnapja

Tisza-tavi „Ki mit tud?”- indul a Bükki Nemzeti Park Igazgatósággal közösen márciusban, mely levelezős formában kezdődik, majd egy döntővel zárul 2009. május 15-én. Tisza-tó környéki iskoláknak hirdetjük meg.

A turisztikailag kevésbé frekvenciált tájegységekben erősíteni szeretnénk a környezeti nevelési tevékenységet.

Ökoturizmus speciálkollégiumot tartunk a Debreceni Egyetem Alkalmazott Ökológiai Tanszékével közös szervezésben,
A nemzeti park igazgatóság évente rendszeresen túravezetői tanfolyamokat indít a Tisza-tavon működő ökoturisztikai jellegű vállalkozások számára,
Vetélkedők szervezése (Diószegi Sámuel Oktatóközponttal),
Nyári gyakorlatos diákok fogadása, közreműködés diploma- és szakdolgozatok elkészítésében
Kiadványok, terepi munkafüzetek készítése, előadások tartása.

Kiadványok megjelentetése:

Daru füzetek: Turisztikai programajánló 2009
Daru füzetek: A Tisza-tó természeti értékei, növény- és állatvilága
Daru füzetek: A Hortobágy jellemző és gyakori növényei

Újságírók fogadása, kalauzolása az írott és a nyomtatott média információval történő ellátása

A HNP website és portál folyamatos töltése, karbantartása

Vagyonkezelés

A TIR alkalmazása a vagyongazdálkodási tevékenység során, adatállományok feltöltése, karbantartása.

Az NVT támogatások AKG célprogram előírásainak teljes körű betartása.

A mezőgazdasági géppark fejlesztése további munkagépek vásárlásával (pótkocsi, vetőgép, fogas)

A már meglévő bérleti szerződések felülvizsgálata, módosítása kiemelt feladat (a szerződésben foglaltak betartatása, elsősorban a legeltetett jószágállomány megléte).

Tovább kell folytatni a legelő szarvasmarha állomány növelését, elsősorban nagyobb legelőjárások kialakításával. Fontos továbbá a kaszált területek arányának csökkentése, valamint folytatni kívánjuk az állattartó létesítményeink felújítását.

A tulajdonosi jogok gyakorlójaként kezelésünkbe került területek hasznosítása, ill. a volt szövetkezeti tagok kártalanítása, kifizetése nehéz feladat, ez csak a Minisztérium jogi és anyagi segítségével rendezhető megnyugtatóan.

A saját vagyonkezelésben, de idegen vadászatra jogosultság alatt álló területek haszonbérleti díjának érvényesítése.

Kiemelt feladat az Igazgatóság kezelésében álló védett erdők őshonos fafajokkal történő cseréjének, felújításának, telepítésének megoldása.

A HNP üzemeltetésében lévő állattartó telephelyek korszerűsítése, infrastruktúrájuk javítása

A Hortobágyi Tájegységben a meglévő szántóföldi munkagéppark fejlesztése (vetőgép, gyűrűshenger, fogas, bálázó).

Természetvédelmi Őrszolgálat

A 2008-ban felvett 8 új természetvédelmi őr, teljes felszerelése megfelelő eszközökkel.

Technikai fejlesztések: Továbbra is indokolt lenne az URH rendszer fejlesztése.

Számítógépparkunk cseréje és megfelelő térinformatikai eszközök beszerzése, valamint a természetvédelmi őrök térinformatikai továbbképzése.

Az elavult járműpark szükséges és lehetőség szerinti cseréje.